

1. Stand van zaken experimenteren in het kader van de Participatiewet
2. Beschut werk in de Participatiewet
  - 2.1 Wat is beschut werk
  - 2.2 Tijdelijk cumulatief € 100 miljoen beschikbaar om het realiseren van beschut werkplekken te stimuleren
3. Wet sociale werkvoorziening
  - 3.1 Jaarrapport Wsw-statistiek 2014
  - 3.2 Veranderingen voor mensen met een Wsw-dienstverband na invoering van de Participatiewet
  - 3.3 Stand van zaken uitvoering Motie Kerstens c.s. inzake herstructurering sociale werkbedrijven
4. Arrest HR LAT-relatie, gezamenlijke huishouding en hoofdverblijf in dezelfde woning
5. Resultaten eerste tussentijdse meting banenafpraak
6. Communicatie aan gemeenten over voorgenomen ministeriële regeling procesgang vangnetters gemeentelijke doelgroep Participatiewet
7. Uitbesteding opsporing en onderzoek uitkeringsfraude
8. Hanteren juiste beslagvrije voet bij verrekening en beslaglegging
9. Re-integratie jongere partner AIO-gerechtigde
10. Oppaswerkzaamheden in de bijstand
11. Kindpakket
12. Kennisprogramma 'Vakkundig aan het werk'
13. Geüniformeerde arbeidsverplichtingen 'naar vermogen'
14. Rapport 'Gemeentelijke aandacht voor verdringing door bijstandsgerechtigden'
15. Extra middelen gemeenten en UWV voor het actief bemiddelen naar werk van jongeren
16. 'Kracht on Tour' in uw gemeente?
17. Vaststelling recht op bijstand van personen die in een 'safehouse' verblijven
18. Meerjarige campagne tegen discriminatie
19. Suwinet gemeenten
20. Toegang schuldhulpverlening; jongeren en zelfstandigen zonder personeel (ZZP'ers)
21. Kostendelersnorm
22. Wetsvoorstel harmonisatie instrumenten Participatiewet
23. Ondersteuning tijdens de vier weken zoektermijn van jongeren tot 27 jaar
24. Verdeling bijstandsbudgetten en vangnet
  - 24.1 Verdeling bijstandsbudgetten bekendgemaakt
  - 24.2 Vangnetuitkering gaat aangepast worden
25. Tijdelijke regeling overbruggingsuitkering AOW
26. Beeld van de Uitvoering 2015
27. Het IBF en dienstverlening aan gemeenten
28. Vluchtelingen en voedselbanken
29. Verdiepend onderzoek naar de groep onderbewindgestelden

Bijlage bij 19. Escalatieprotocol afsluiten SUWInet

1. Stand van zaken experimenteren in het kader van de Participatiewet

De afgelopen tijd hebben verschillende gemeenten aangegeven dat zij ideeën hebben om te experimenteren met onderdelen van de Participatiewet. In september heb ik experimenteervoorstellen ontvangen van Utrecht, Wageningen, Groningen en Tilburg. Ook heb ik gesproken met de wethouders van deze gemeenten. De uitkomst van het gesprek is dat de vier steden met elkaar gaan bekijken of zij tot een gezamenlijk meer eenduidig voorstel kunnen komen. Het ministerie van SZW denkt actief mee met de doorontwikkeling van deze voorstellen en over wat mogelijk is binnen de kaders van de Participatiewet en het experimenteerartikel in de wet. In november spreek ik de vier wethouders opnieuw en dan maken we de balans op of en hoe wij verder gaan met de experimenteervoorstellen.

Op 5 november jl. heeft de Tweede Kamer een motie¹ aangenomen van lid Voortman (GroenLinks) over experimenten. De motie verzoekt de regering een Algemene Maatregel van Bestuur op basis van artikel 83 uit de Participatiewet voor experimenteerruimte dusdanig vorm te geven dat er ruimte is voor variatie in de experimenten, waarbij ook andere gemeenten dan de vier waarmee ik heb gesproken eventueel een eigen experiment kunnen uitvoeren. Ik wil benadrukken dat ik open blijf staan voor innovatieve manieren om de Participatiewet verder te ontwikkelen en mensen toe te leiden naar werk. Indien ik experimenteervoorstellen mogelijk maak via een AMVB dan vind ik het evident dat ook andere gemeenten dan de vier die tot nu toe een voorstel hebben ingediend zouden kunnen deelnemen.

Zoals ik in de brief 'Toezeggingen Participatiewet en Wet Banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten'² van 27 oktober jl. aan de Tweede Kamer heb gemeld is het meest aangewezen kader voor een eventueel experiment met de Participatiewet artikel 83³. Hiermee wordt een mogelijkheid tot innovatie geboden. De bepaling kan het mogelijk maken dat gemeenten een beleidsexperiment uitvoeren waarin wordt afgeweken van een aantal artikelen van deze wet. Het doel van een experiment moet zijn het onderzoeken van mogelijkheden om de Participatiewet doeltreffender uit te voeren met betrekking tot de arbeidsinschakeling en de financiering. Een experiment kan betrekking hebben op een aantal specifieke onderdelen van de wet, bijvoorbeeld de plicht tot het verkrijgen van algemeen geaccepteerde arbeid of de vrijlating van middelen. Ik vind het van belang dat eventuele experimenten passen in de geest van de Participatiewet en aansluiten bij het activerende karakter van de wet.

2. Beschut werk in de Participatiewet

2.1. Wat is beschut werk

In de Participatiewet is de participatievoorziening beschut werk opgenomen. Voor wie is deze voorziening bedoeld en hoe kun je hier als gemeente handen en voeten aan geven? Ook in de verzamelbrief van 22 december 2014 is hier aandacht aan besteed. Hieronder de belangrijkste feiten op een rij.

Wat is beschut werk en voor wie kan het worden ingezet

Beschut werk is één van de instrumenten die de gemeente kan inzetten om mensen te laten participeren. Beschut werk is bedoeld voor mensen die (nog) niet in een reguliere baan kunnen werken en uitsluitend mogelijkheden tot arbeidsparticipatie hebben in een beschutte omgeving onder aangepaste omstandigheden. Met een voorziening beschut werk kunnen zij in een dienstbetrekking aan de slag. Mensen worden beloond conform de van toepassing zijnde cao dan wel minimaal conform de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag. Het gaat bijvoorbeeld om mensen die door hun lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking een zodanige mate van begeleiding en aanpassing van de werkplek nodig hebben dat niet van een reguliere werkgever kan worden verwacht dat hij deze mensen in dienst neemt. Of iemand in aanmerking komt voor beschut werk hoeft niets te zeggen over de mate van productiviteit van deze persoon. De voorziening is juist bedoeld voor mensen die met deze (structurele) ondersteuning wel in staat zijn om loonvormende arbeid te verrichten. Dit onderscheidt de voorziening beschut werk van de dagbesteding in de WMO.

---

¹ Kamerstukken II, 2015/16, 24 515, nr. 318.

² Kamerstukken II, 2015/16, 33 161, nr 198.

³ Artikel 83, lid 1. Bij algemene maatregel van bestuur kan bij wijze van experiment, met het oog op het onderzoeken van mogelijkheden om deze wet met betrekking tot de arbeidsinschakeling en de financiering doeltreffender uit te voeren, worden afgeweken van het bepaalde bij of krachtens de [artikelen 6 tot en met 10, 31, tweede lid](#), en [paragraaf 7.1](#).

Beleidsvrijheid voor gemeenten, wel verordeningplicht

De systematiek van de Participatiewet is dat gemeenten een grote mate van vrijheid hebben in de wijze waarop zij mensen re-integreren. Het is in beginsel aan de gemeente om de juiste instrumenten in te zetten bij verordening en door middel van maatwerk. Beschut werk is expliciet in de Participatiewet benoemd en met de financiering is hier rekening mee gehouden. De wetgever vertrouwt erop dat gemeenten deze voorziening in voorkomende gevallen ook daadwerkelijk aanbieden.

Het college krijgt de ruimte om beschut werk te organiseren binnen de kaders van de Participatiewet (artikel 10b) en de door de gemeenteraad vastgestelde verordening (artikel 8a). Het vaststellen van de verordening door de gemeenteraad is een verplichting. In deze verordening moet de gemeente vastleggen op welke wijze zij de voorselectie voor beschut werk vormgeeft, welke voorzieningen zij aanbiedt om beschut werk mogelijk te maken en op welke wijze de gemeenteraad de omvang van beschut werk vaststelt. (Artikel 10b lid 4 Participatiewet). Deze verordening diende 1 juli 2015 te zijn vastgesteld.

Voorafgaand aan besluitvorming in de gemeenteraad moet de gemeente de verordening bespreken met vertegenwoordigers van de gemeentelijke doelgroep. Als het college besluit om de voorziening beschut werk niet in te zetten voor een inwoner, dan is dit voor de betrokkene een besluit van het college, dat voor bezwaar en beroep vatbaar is.

Voorselectie door gemeenten en beoordeling door het UWV

De gemeente bepaalt, op basis van de in een verordening vastgelegde werkwijze, voor welke personen zij beschut werk wil inzetten (voorselectie). Het college draagt deze mensen voor een adviesbeoordeling beschut werk aan het UWV voor. Het UWV beoordeelt of iemand tot de doelgroep beschut werk behoort op basis van de criteria, zoals opgenomen in het Besluit advisering beschut werk (Besluit van 11 december 2014) en voorziet het college van advies. Een persoon kan dus niet zelfstandig naar het UWV voor een advies beschut werk.

Rechtspositie van persoon die beschut werkt

Als het advies van het UWV op zorgvuldige wijze tot stand is gekomen en het UWV oordeelt dat iemand tot de doelgroep beschut werk hoort, zorgt het college ervoor dat deze persoon aan de slag gaat in een dienstbetrekking onder beschutte omstandigheden. Hoe de dienstbetrekking wordt georganiseerd -via een gemeentelijke dienst, NV, BV of Stichting- behoort tot de beleidsvrijheid van de gemeente. De gemeente kan mensen (via detachering) in een beschutte omgeving bij reguliere werkgevers laten werken. Beloning van de werknemers met een dienstbetrekking beschut werk geschiedt volgens de cao van de branche waarin zij werkzaam zijn of, indien er geen cao van toepassing is, ten minste conform het minimumloon (WML). Gemeenten hebben de mogelijkheid om het instrument loonkostensubsidie in te zetten.

Financiering en fictieve verdeling van het aantal beschut werkplekken

De integratie-uitkering sociaal domein bevat middelen voor gemeenten voor de begeleiding en werk(plek)aanpassing voor mensen die beschut werken. Gerekend is met een gemiddeld bedrag van € 8.500 per jaar voor een persoon op één beschutte werkplek. Daarnaast is in het BUIG-budget rekening gehouden met de mogelijkheid tot de inzet van loonkostensubsidie.

Met de loonkostensubsidie krijgt de werkgever het verlies in loonwaarde tot aan het wettelijke minimumloon vergoed. De loonkostensubsidie is gemaximeerd op 70% wml. Bij beschut werk stelt de gemeente de loonwaarde elke drie jaar opnieuw vast.

In juni 2015 is op het gemeenteloket een fictieve verdeling van het aantal beschut werkplekken per gemeente gepubliceerd. Het gaat om 800 plekken in 2015, oplopend naar 5.800 plekken in 2018. Deze fictieve verdeling vindt u [hier](#). Bij de financiering houdt de regering rekening met de inzet van 30.000 beschut werkplekken in de structurele situatie.

Monitoring

Er zijn signalen dat er gemeenten zijn die hebben besloten de participatievoorziening beschut werk op voorhand niet aan te bieden. De regering is van mening dat het niet inzetten van beschut werk afbreuk doet aan het geven van maatwerk. Om een beeld te krijgen van de voortgang van de vormgeving van beschut werk heeft de Inspectie SZW een inventariserend onderzoek gedaan onder alle gemeenten in Nederland. De eerste bevindingen van de Inspectie SZW zijn op 18 september naar de Tweede Kamer gestuurd. De brief van 18 september vindt u [hier](#). Uit de bevindingen bleek dat een groot deel van de gemeenten welwillend is beschut werk vorm te geven. Niettemin blijkt toch bijna 20% van de gemeenten niet van plan te zijn om beschut werk vorm te geven. Ook bleek uit het Inspectie rapport dat het daadwerkelijk realiseren van beschut werkplekken door gemeenten die wel beschut werk willen aanbieden, achterlijft bij de verwachtingen. Om gemeenten te ondersteunen bij de daadwerkelijke vormgeving van beschut werk is in de brief van 18 september aangekondigd dat er in de periode 2016-2020 cumulatief €100 miljoen beschikbaar is om gemeenten te ondersteunen beschut werk in te richten. In paragraaf 2.2 vindt u hier informatie over.

2.2.Tijdelijk cumulatief € 100 miljoen beschikbaar om het realiseren van beschut werkplekken te stimuleren.

In de periode 2016-2020 is cumulatief € 100 miljoen beschikbaar ter ondersteuning van gemeenten om beschut werk vorm te geven. Deze middelen worden ingezet voor drie tijdelijke maatregelen:

- uitbreiding van de uniforme no-risk polis door het UWV met de doelgroep beschut werk;
- extra implementatieondersteuning;
- een financiële stimulans voor gemeenten om beschut werkplekken te realiseren

Deze aankondigde tijdelijke maatregelen zijn verder geconcretiseerd in de brief van 27 oktober aan de Tweede Kamer. Hieronder een korte toelichting, de volledige brief vindt u [hier](#).

Uitbreiding uniforme no-riskpolis

De Tweede Kamer heeft ingestemd met het wetsvoorstel Harmonisatie van instrumenten ter bevordering van arbeidsdeelname van arbeidsbeperkten (zie ook paragraaf 22 in deze brief). Ook voor de doelgroep beschut werk kunnen werkgevers hiermee het risico van de verplichte loondoorbetaling bij ziekte laten vallen onder een uniforme no-riskpolis. Hiervoor is € 26 miljoen beschikbaar in de periode 2016-2020.

Extra implementatieondersteuning

De Programmaraad neemt de implementatieondersteuning op zich. Nog dit jaar worden de eerste bijeenkomsten georganiseerd, waar informatie aan gemeenten wordt verstrekt en ervaringen en voorbeelden kunnen worden gedeeld. Ook in 2016 wordt extra ondersteuning geboden.

Financiële stimulans

Aan een concrete uitwerking wordt gewerkt. De uitgangspunten zijn als volgt:

- Gemeenten ontvangen achteraf de extra middelen, op basis van daadwerkelijk gerealiseerde beschut werkplekken. Afhankelijk van de exacte vormgeving van de stimulans kan gedacht worden aan een bedrag van gemiddeld € 3000 per gerealiseerde beschut werkplek per jaar (op grond van artikel 10b Participatiewet), voor een tijdelijke periode van 5 jaar. Dit bedrag wordt navenant verlaagd als blijkt dat gemeenten meer beschut werkplekken realiseren dan waarmee in de ramingen rekening is gehouden.
- De administratieve lasten en de inperking van de beleidsvrijheid voor gemeenten dienen zo gering mogelijk te zijn.

- ➔ Om aan beide uitgangspunten tegemoet te komen, is gekozen voor toekenning van de middelen via een decentralisatie-uitkering. Hiermee krijgen gemeenten middelen op basis van gerealiseerde beschut werkplekken, die vervolgens vrij besteedbaar zijn.
- Ook gemeenten die in 2015 al beschut werkplekken hebben gerealiseerd, of nog gaan realiseren, komen in aanmerking voor de financiële stimulans.
- Het continueren van beschut werkplekken is net zo belangrijk als het creëren van beschut werkplekken. Gemeenten krijgen tijdelijk middelen toegekend voor alle beschut werkplekken (oud en nieuw) die in een jaar zijn gerealiseerd, dan wel worden gecontinueerd.

3. Wet sociale werkvoorziening

3.1 Jaarrapport Wsw-statistiek 2014

In opdracht van het ministerie van SZW voert Panteia de Wsw-statistiek uit. Jaarlijks rapporteert Panteia over de resultaten van de uitvoering van de Wsw door gemeenten en UWV.

Het jaarrapport Wsw-statistiek 2014 vindt u [hier](#). In 2014 zijn er in totaal 23.236 Wsw-indicaties uitgevoerd (27.936 in 2013), waarvan 8.875 eerste indicaties en 14.361 herindicaties. Eind 2014 staan er 11.185 mensen op de wachtlijst. Ten opzichte van begin 2014 is dat een afname van 2.127 personen. De omvang van het totale werknemersbestand is licht gegroeid naar ruim 102.800 mensen. Van de mensen met een Wsw-dienstbetrekking werkt 30,4% gedetacheerd; in 2013 was dit 29,9%. Van het totale werknemersbestand is ook het aantal plaatsen begeleid werken licht gegroeid naar 6.778 plekken (2013: 6.291). De Wsw-cijfers over 2014 worden op het niveau van de gemeente opgenomen in de Kernkaart (www.kernkaart.nl) en het Periodiek Overzicht Resultaten Wsw. Deze vindt u [hier](#).

3.2. Veranderingen voor mensen met een Wsw-dienstverband na invoering van de Participatiewet

De invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015, heeft tot veel vragen geleid bij mensen die op grond van een Wsw-dienstverband aan het werk zijn. Zij houden hun rechten en plichten, maar wat betekent dat?

Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft in samenwerking met de Landelijke Cliëntenraad en Cedris, de overkoepelende organisatie van alle sw-bedrijven, de meeste gestelde vragen geïnventariseerd en van antwoorden voorzien. De vragen en antwoorden vindt u [hier](#). Deze praktische hand-out is in eerste instantie bedoeld voor de Wsw'ers zelf maar kan uiteraard ook worden geraadpleegd door professionals die op de werkvloer van sociale werkplaatsen met deze vragen worden geconfronteerd. Onderwerpen die onder andere aan bod komen zijn: waar kan ik naar toe als ik een klacht of probleem heb, wat gebeurt er als mijn tijdelijk dienstverband afloopt, wat zijn de gevolgen als ik begeleid werk en wat betekent het faillissement van het sw-bedrijf voor mij.

3.3. Stand van zaken uitvoering Motie Kerstens c.s. inzake herstructurering sociale werkbedrijven

Tijdens de begrotingsbehandeling 2015 van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is een motie aangenomen van de heer Kerstens c.s., waarin de regering wordt verzocht om binnen de middelen van de Regeling cofinanciering sectorplannen € 30 miljoen toe te wijzen voor de herstructurering van bedrijven in de sociale werkvoorziening.

Om aan deze motie tegemoet te komen op een wijze die recht doet aan de taakverdeling en financiering van de sociale werkvoorziening ingaande 1 januari 2015, is ervoor gekozen deze middelen door middel van een decentralisatie-uitkering te verdelen over de 35 arbeidsmarktregio's. Daarbij wordt een verdeelsleutel gebruikt waarmee ook de middelen worden verdeeld voor de Wsw in de integratie-uitkering sociaal domein, zodat regio's met meer mensen in de sociale werkvoorziening ook voor meer middelen in aanmerking komen.

De 35 plannen uit de arbeidsmarktregio's zijn inmiddels beoordeeld. Na beoordeling en het opvragen van aanvullende informatie zijn alle 35 plannen akkoord bevonden en zullen de centrumgemeenten van de arbeidsmarktregio's in december 2015 de gevraagde middelen krijgen overgemaakt via een decentralisatie-uitkering.

Bij de monitoring van de uitvoering van de plannen hebben de regionale werkbedrijven een belangrijke rol, die recht doet aan hun positie. In de monitoring wordt aandacht besteed aan de modernisering van de sw-bedrijven, waarmee de levensvatbaarheid en de functie van een sw-bedrijf voor een goed werkende arbeidsmarktbeleid in de regio worden versterkt. Daarnaast is in de monitoring aandacht voor de terugkeergarantie naar een Wsw-dienstbetrekking, voor mensen van wie een begeleid werken dienstverband eindigt.

4.Arrest HR LAT-relatie, gezamenlijke huishouding en hoofdverblijf in dezelfde woning

De Hoge Raad (HR) heeft zich 13 maart 2015 uitgesproken in een WWB-zaak waarbij sprake was van twee personen die ieder een eigen woning hadden en afwisselend in de woningen verbleven (een zogenaamde LAT-relatie). De uitspraak van de HR vindt u [hier](#).

In deze casus oordeelde de Centrale Raad van Beroep (CRvB) eerder dat de betreffende personen een gezamenlijke huishouding voerden, omdat zij, naast de wederzijdse zorg, het grootste deel van de tijd gezamenlijk doorbrachten in de woningen en daarmee het hoofdverblijf in dezelfde woning hadden. De HR komt tot het oordeel dat als sprake is van twee personen aan wie ieder een woning ter beschikking staat en die ieder afwisselend in beide woningen verblijven, ten aanzien van – en dat is een nieuw element – ieder van hen afzonderlijk moet worden beoordeeld in welke van die woningen hij zijn hoofdverblijf heeft. Bepalend daarvoor is in welke woning het zwaartepunt van ieders persoonlijke leven zich bevindt. De HR acht het mogelijk dat voor elk van beide personen dit zwaartepunt zich bevindt in de woning van hemzelf, zodat moet worden geconcludeerd dat zij hun hoofdverblijf niet in dezelfde woning hebben (en er aldus geen gezamenlijke huishouding kan worden aangenomen). Die mogelijkheid bestaat zelfs als twee personen, zoals in bedoelde casus, het grootste deel van de tijd in wisselende woningen bij elkaar zijn. Omdat de HR in de uitspraak van de CRvB niet terugzag dat aan dat element was getoetst, kwam zij tot het oordeel dat er onvoldoende was onderbouwd dat er in casu sprake was van een gezamenlijke huishouding en heeft om die reden de zaak terugverwezen naar de CRvB.

Op basis van jurisprudentie dient in het kader van het vaststellen van een gezamenlijke huishouding reeds aan de hand van concrete feiten en omstandigheden, eventueel door middel van huisbezoek, te worden beantwoord waar iemand zijn hoofdverblijf heeft. Hierin wijzigt de uitspraak van de HR niets. Wel dient op basis van het arrest van de HR, in het geval er dus sprake is van twee woningen, ook nadrukkelijk te worden nagegaan in welke woning zich het zwaartepunt van ieders persoonlijke leven zich bevindt. Uit het besluit dat een gemeente daarover neemt, moet dus ook blijken dat daar (voldoende) aandacht aan is besteed.

5.Resultaten eerste tussentijdse meting banenafspraken

Op 3 juli jl. heb ik de Tweede Kamer geïnformeerd over de eerste tussentijdse meting banenafspraken. Deze brief vindt u [hier](#). In 2013 en 2014 zijn er bij reguliere werkgevers in de markt- en overheidsector in totaal 10.732 extra banen bijgekomen voor mensen met een beperking.

Deze extra banen tellen niet per definitie allemaal mee voor de banenafspraken. Voor extra banen via Wsw-detachering geldt de herbezettingvoorwaarde. Deze voorwaarde houdt in dat extra banen via Wsw-detachering door verschuiving (mensen die al binnen het sw-bedrijf werkten en nu via detachering buiten het sw-bedrijf zijn gaan werken) alleen meetellen wanneer er een nieuwe voorziening beschut werk tegenover staat. Naar aanleiding van de brief over de tussenmeting heeft

de Kamer schriftelijke vragen gesteld. De beantwoording, waarin ook de herbezettingvoorwaarde is toegelicht, is op 4 september jl. naar de Kamer gestuurd en vindt u [hier](#).

Uit de eerste tussentijdse meting bleek dat de overheid per 1 januari 2015 ongeveer 1.500 extra banen voor mensen met een arbeidsbeperking heeft gerealiseerd. Dat zou betekenen dat de overheid op die datum ongeveer halverwege was. De cijfers uit de tussenmeting zijn echter indicatieve cijfers, omdat de uitsplitsing in deze tussenmeting van het aantal banen naar sector deels indicatief is. Dit heeft te maken met de inleenverbanden (detacheringen, inlening via de uitzendbureaus), die op basis van de verdeelsleutel inleenverbanden van de nulmeting (24 procent is ingeleend door de overheid en 76 procent door de markt tijdens de nulmeting) aan de inlenende sector zijn toebedeeld (markt of overheid). Deze verdeelsleutel zal voor de meting van 2015 opnieuw worden bepaald en dat gebeurt medio 2016. De vraag is of deze verdeelsleutel representatief was tijdens de tussenmeting.

Er zijn geen cijfers beschikbaar over de voortgang van de banenafpraak in 2015. Dit betekent dat er nog geen conclusies getrokken kunnen worden. De definitieve cijfers over de periode 2013 tot en met 2015 zullen medio 2016 beschikbaar komen. Dan is er ook een nieuw onderzoek verricht op basis waarvan de inleenverbanden kunnen worden toebedeeld aan de sector markt en sector overheid.

Binnen de overheidsector wordt alles op alles gezet om de banenafpraak voor de overheid te realiseren. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft de overheids- en onderwijswerkgevers voor de zomer nogmaals met een brief geattendeerd op het belang van de afspraak en hen opgeroepen nog een extra slag te slaan. Ook binnen het kabinet besteden de ministers regelmatig aandacht aan het belang om de afgesproken aantallen te halen.

Er zijn verschillende acties in gang gezet om de banenafpraak bij de overheid te realiseren. Er is een brochure voor de overheidswerkgevers gemaakt met goede voorbeelden. De heer Spigt is in 2015 aangesteld als aanjager voor banenafpraak. Hij informeert en stimuleert de overheidswerkgevers. De sector Rijk wordt ondersteund vanuit het Expertisecentrum Organisatie & Personeel van het ministerie van BZK. Hiervoor zijn extra middelen beschikbaar gesteld. De overige overheidssectoren ontvangen ondersteuning vanuit hun koepelorganisaties en vanuit de stichting Verbond Sectorwerkgevers Overheid (VSO). In een aantal cao's binnen overheidssectoren die onlangs zijn afgesloten zijn ook afspraken gemaakt over het aantal extra banen die binnen die sector worden gerealiseerd. Verder kunnen de overheidswerkgevers, net zoals de werkgevers in de marktsector, gebruik maken van de reguliere ondersteuning van UWV en gemeenten. Binnen de overheidsector wordt alles op alles gezet om de banenafpraak voor de overheid te realiseren.

Al met al stemmen de cijfers van de eerste tussenmeting mij hoopvol dat de extra 125.000 banen er ook echt gaan komen. Tegelijkertijd is de uitdaging voor de komende jaren groot. Het aantal extra banen zal ten opzichte van de aanloopjaren 2013 en 2014 jaarlijks moeten blijven toenemen.

6.Communicatie aan gemeenten over voorgenomen ministeriële regeling procesgang vangnetters gemeentelijke doelgroep Participatiewet

Op 1 januari 2015 is de Participatiewet in werking getreden. Als uitvloeisel daarvan is een ministeriële regeling nodig. Deze regeling is onlangs in de Staatscourant gepubliceerd (nr. 27502). De tekst vindt u [hier](#).

Op grond van de Participatiewet werkt deze regeling de re-integratieverplichtingen voor gemeenten uit, ten aanzien van mensen die met loonkostensubsidie zijn gaan werken en daarna zijn uitgevallen wegens ziekte en geen werkgever meer hebben. Dit zijn de zogenaamde vangnetters die een uitkering krijgen op grond van de Ziektewet. De uitwerking van de regeling is in lijn met de

gebruikelijke re-integratieverplichtingen op grond van de Wet verbetering poortwachter ten aanzien van vangnetters en geregeld in de Wet WIA.

Op wetsniveau in artikel 7, derde lid, onderdeel c, van de Participatiewet is al geregeld dat deze mensen bij uitval wegens ziekte in aanmerking komen voor een ZW-uitkering van het UWV en dat de gemeente verantwoordelijk blijft voor de re-integratie. In artikel 26 WIA is verder geregeld dat de gemeente dan verantwoordelijk is voor de poortwachtersverplichtingen voor deze mensen. De regeling werkt dit nu uit met dezelfde elementen van de regeling procesgang eerste en tweede ziektejaar die al voor het UWV voor andere groepen zieke werknemers, die vangnetter zijn, gelden. Gemeenten krijgen van het UWV een signaal dat zij verantwoordelijk zijn voor de arbeidsondersteuning van deze mensen. Gemeenten moeten bij dreigend langdurig verzuim een probleemanalyse (laten) maken, in overleg met de betrokkene een plan van aanpak opstellen, een dossier van de ondernomen re-integratieactiviteiten bijhouden en na twee jaar ziekte een re-integratieverslag opstellen dat bij het UWV wordt ingediend bij een eventuele WIA-aanvraag. Dit zijn dezelfde verplichtingen die nu al gelden voor een werkgever en het UWV, ingeval van ziekte van een werknemer.

Met nadruk wijs ik erop dat de voorgenomen regeling alleen geldt voor mensen uit de Participatiewet die met loonkostensubsidie zijn gaan werken en die daarna minder dan twee jaar het WML hebben verdiend zonder loonkostensubsidie en zijn uitgevallen wegens ziekte en geen werkgever meer hebben. Voor de overige werknemers afkomstig uit de Participatiewet die wegens ziekte uitvallen en geen werkgever meer hebben is het UWV integraal verantwoordelijk, dus zowel voor de ZW-uitkering als de re-integratie.

Voor de overige werknemers afkomstig uit de Participatiewet die wegens ziekte uitvallen is het UWV integraal verantwoordelijk, dus zowel voor de ZW-uitkering als de re-integratie.

Om het UWV en gemeenten voldoende tijd te geven om de re-integratieverplichtingen goed in te regelen heb ik besloten de invoering van de regeling te bepalen op 1 juli 2016. Het ligt in de rede dat het UWV en gemeenten waar nodig in de tussentijd afspraken maken over lopende gevallen.

7. Uitbesteding opsporing en onderzoek uitkeringsfraude

Gebleken is dat er gemeenten zijn die de uitvoering van hun opsporing en onderzoek naar uitkeringsfraude uitbesteden aan externe (recherche) bureaus. Vaak gebeurt dat dan op 'no cure no pay basis'.

Is externe uitbesteding op grond van de Participatiewet toegestaan?

Op grond van artikel 7, vierde lid, van de Participatiewet mag een gemeente de uitvoering van de bijstand uitbesteden aan derden, behoudens de vaststelling van de rechten en plichten van de belanghebbende en de daarvoor noodzakelijke beoordeling van zijn omstandigheden. De uitvoering van de kerntaken van de Participatiewet is een uitdrukkelijke opdracht aan het college en behoort daarmee exclusief tot het publiek domein. Deze kerntaken mogen daarom NIET worden uitbesteed aan private partijen.

Tot de kerntaken moeten worden gerekend: het nemen van besluiten betreffende de verlening en vaststelling, de individuele gevalshandeling, de beoordeling van de aanspraak en de afweging van de individuele omstandigheden, de opsporing en de verificatie en validatie van voor de bijstand relevante gegevens. De uitoefening van deze bevoegdheid kan er immers toe leiden dat diep wordt doorgedrongen in de persoonlijke levenssfeer van de belanghebbende.

Voorts geldt dat een door de gemeente te treffen mandaatregeling er de facto niet toe mag leiden dat het 'verbod van uitbesteding' wordt omzeild.

Recent heeft de Centrale Raad van Beroep in deze lijn een tweetal uitspraken gedaan (CRVB:2014:2947 van 16 september 2014 en CRVB:2015:425 van 17 februari 2015), waarin wordt bevestigd dat gemeenten hun kerntaken bij de uitvoering van de bijstand, zoals de opsporing van uitkeringsfraude, niet mogen uitbesteden.

Omzeiling van het 'verbod van uitbesteding' lijkt in toenemende mate plaats te vinden in de constructie waarbij het college van B&W een medewerker van een privaat bedrijf aanstelt als 'onbezoldigd ambtenaar', en deze persoon vervolgens benoemt als 'toezichthouder artikel 76a Participatiewet'. Via deze constructie wordt beoogd externen bevoegdheden te geven die zijn opgenomen in afdeling 5.2 van de Algemene wet bestuursrecht. Deze constructie is niet toegestaan. Ik wijs erop dat het toezicht op de naleving van de Participatiewet op grond van artikel 76a van die wet is voorbehouden aan ambtenaren. Zogenaamde 'onbezoldigde ambtenaren' die zijn aangewezen als toezichthouder, kunnen niet worden aangemerkt als ambtenaar. Dit blijkt uit artikel 1:2, eerste lid, onderdeel g, van de Collectieve arbeidsvoorwaardenregeling en de Uitwerkingsovereenkomst voor gemeenten, de CAR-UWO. Met de genoemde constructie handelt het college van B&W in strijd met artikel 7, vierde lid, van de Participatiewet.

Aan de Tweede Kamer heb ik naar aanleiding van vragen toegezegd dat in voorkomende gevallen van vermeende niet geoorloofde uitbesteding nadere informatie bij de gemeente zal worden opgevraagd over de feitelijke uitvoering. Gemeenten waarvan mij signalen bekend zijn worden binnenkort aangeschreven. Indien de uitvoering niet in overeenstemming is met de wet kan een interventie volgen ex artikel 76 Participatiewet, vanwege het zwaarwegende belang dat wordt gehecht aan een juiste uitvoering van de Participatiewet. Alle gemeenten worden in het licht van het bovenstaande uitdrukkelijk verzocht de uitvoering van de opsporing en controle op de bijstandsfraude in overeenstemming met de wet uit te voeren.

8. Hanteren juiste beslagvrije voet bij verrekening en beslaglegging

De afgelopen periode hebben mij signalen bereikt dat er nog steeds gemeenten zijn die een bestaande bijstandsschuld verrekenen met een lopende bijstandsuitkering, door op de lopende uitkering een vast percentage in te houden. Dit is niet juist.

In de [verzamelbrief van februari 2009](#) heb ik reeds aandacht gevraagd voor het juist vaststellen van de beslagvrije voet in geval van verrekening en beslaglegging. Ik wil u er nogmaals op wijzen, dat het hanteren van een vast percentage in strijd is met de wettelijke bepalingen. Alle beslagleggende partijen, waaronder ook gemeenten, dienen de beslagvrije voet te berekenen conform de daarvoor geldende wettelijke normen.

De beslagvrije voet is een groot goed. Ze moet voorkomen dat mensen met schulden onvoldoende overhouden om in (basale) kosten van levensonderhoud te kunnen voorzien. Een juist berekende beslagvrije voet is daarom van groot belang. Graag breng ik nogmaals de rekentool onder uw aandacht; deze vindt u [hier](#). Met deze tool kunt u binnen enkele minuten de beslagvrije voet en daarmee de eventuele ruimte die er is, welke bij een bijstandsuitkering vaak klein dan wel zelfs nihil zal zijn, zowel in geval van verrekening als in geval van beslaglegging berekenen. Momenteel loopt een interdepartementaal project om de berekening van de beslagvrije voet te vereenvoudigen. Voor de laatste stand van zaken over dit project verwijs ik u naar de brief van 26 juni jl. die aan de Tweede Kamer is verzonden; deze vindt u [hier](#).

9. Re-integratie jongere partner AIO-gerechtigde

De re-integratie van jongere partners van AIO-gerechtigden (Aanvullende Inkomensvoorziening Ouderen) is geëvalueerd. De uitkomst van de evaluatie is dat de jongere partners meestal geen ondersteuning krijgen. Zij zijn echter re-integratieplichtig, wat vraagt om een actieve aanpak door gemeenten. Om dat te bevorderen heeft de SVB met de VNG een nadere afspraak gemaakt over de al bestaande procedure. Deze wordt hieronder toegelicht.

De SVB verstrekt sinds 2010 de algemene bijstand aan mensen op AOW-leeftijd. Wanneer de partner van een AIO-gerechtigde jonger is dan de AOW-leeftijd, meldt de SVB dit aan de gemeente waarin de jongere partner woonachtig is. Op grond van de Participatiewet artikel 9, eerste lid, zijn de verplichtingen tot arbeidsinschakeling op de jongere partner van toepassing. En indien de gemeente dit noodzakelijk acht stelt zij hiervoor voorzieningen beschikbaar.

Uit het onderzoek blijkt dat de afstand tot de arbeidsmarkt van deze jongere partners doorgaans groot is, onder meer door hun geringe werkervaring. Het komt sporadisch voor dat gemeenten jongere partners een re-integratietraject aanbieden. Er zijn gemeenten die wel inzetten op participatie, anders dan door re-integratie naar betaalde arbeid, maar dit is nog niet overal het geval. Jongere partners krijgen daardoor meestal geen ondersteuning.

Jongere partners van AIO-gerechtigden behoren niet tot de niet-uitkeringsgerechtigden; op grond van de Participatiewet zijn zij re-integratieplichtig. Ook de Participatiewet vereist een actieve aanpak van deze doelgroep door gemeenten. Uitgangspunt van de wet zijn de mogelijkheden die de bijstandsgerechtigde nog wel heeft. Wanneer re-integratie naar werk nog niet mogelijk is kan de participatieplicht ook worden ingevuld door het aanbieden van sociale activering of door het opdragen van onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden. Sinds 1 januari 2015 is geen tijdelijke ontheffing (Participatiewet artikel 9, tweede lid) meer mogelijk van de re-integratieplicht, waaronder ook sociale activering valt.

Om ervoor te zorgen dat een gemeente de jongere partner in beeld heeft, heeft de SVB in overleg met de VNG de bestaande procedure voor melding aan gemeenten nog eens bezien. Voor elke nieuwe jongere partner stuurt de SVB een aparte melding. De melding gaat naar de afdeling werk en inkomen van de betreffende gemeente. Deze geleidt de melding intern door naar het verantwoordelijke organisatieonderdeel, zodat iedere jongere partner actief benaderd kan worden.

De evaluatie naar de samenwerking tussen SVB en gemeenten vond plaats op verzoek van de Eerste Kamer en is op 23 juni 2015 naar het parlement gestuurd (TK 2014/15, 32037 nr. 11). De brief met bijlagen vindt u [hier](#).

10.Oppaswerkzaamheden in de bijstand

Op 1 april jl. heb ik Kamervragen beantwoord over het onderwerp oppassen op kleinkinderen door bijstandsgerechtigde grootouders.⁴ In navolging daarvan verzoekt een motie van de leden Ulenbelt en Karabulut (SP) de regering om gemeenten op te roepen het oppassen op eigen kleinkinderen door bijstandsgerechtigde grootouders toe te staan, indien en voor zover deze oppaswerkzaamheden de arbeidsinschakeling niet in de weg staan. In dat kader breng ik het volgende onder uw aandacht.

In het algemeen geldt dat grootouders natuurlijk op hun kleinkinderen mogen passen als zij een bijstandsuitkering ontvangen. Daarbij blijft echter voorop staan dat het primaire doel van de bijstand is het weer zelf kunnen voorzien in de noodzakelijke kosten van het bestaan. De oppaswerkzaamheden mogen dan ook niet in de weg staan van het vinden en accepteren van werk. Indien het oppassen de arbeidsinschakeling van de bijstandsgerechtigde niet in de weg staat is er geen beletsel om het oppassen toe te staan.

Daarbij blijft ook de inlichtingenplicht onverkort gelden. De bijstandsgerechtigde dient te allen tijde te melden als zich feiten en omstandigheden voordoen waarvan redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat zij van invloed kunnen zijn op het recht op bijstand. Het is aan gemeenten om in het individuele geval en de individuele omstandigheden te oordelen of oppasactiviteiten gevolgen hebben voor het recht op bijstand. Dit laatste kan het geval zijn indien de oppaswerkzaamheden gelet op de aard, de omvang, de duur en het structurele karakter daarvan kunnen worden aangemerkt als op geld waardeerbare arbeid.⁵ Ik vertrouw erop dat gemeenten hier een gedegen afweging over maken en oppaswerkzaamheden toestaan voor zover dit de arbeidsinschakeling niet in de weg staat.

---

⁴ Kamerstukken II, vergaderjaar 2014-2015, aanhangsel

⁵ Centrale Raad van Beroep, 12 april 2011, ECLI:NL:CRVB:2011:BQ2056

11. Kindpakket

Het kabinet vindt het van groot belang dat kinderen zich kunnen ontwikkelen en mee kunnen doen in de samenleving, ook wanneer zij opgroeien in een huishouden met een laag inkomen of problematische schulden. Mede in dit kader heeft het kabinet dan ook extra financiële middelen voor armoede- en schuldenbeleid ter beschikking gesteld. Gemeenten hebben, samen met maatschappelijke organisaties, een belangrijke rol bij het tegengaan van kinderen in armoede. Veel gemeenten zijn hier actief mee aan de slag. Uit onderzoek naar het gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid in 2014 blijkt dat veel gemeenten de genoemde extra middelen in belangrijke mate inzetten voor armoedebestrijding onder kinderen.⁶

De Kinderombudsman heeft gemeenten opgeroepen om een kindpakket samen te stellen. Ik ondersteun deze oproep van harte. Ook in de Tweede Kamer heeft dit thema de aandacht: er is een motie Yücel aanvaard die SZW oproept om toepassing van het kindpakket te stimuleren⁷. Een kindpakket bevat tenminste de meest noodzakelijke behoeften, aangevuld met zaken om mee te kunnen doen (zoals vouchers voor kleding en zwemlessen). Het kindpakket is in opkomst: bijna een op de acht gemeenten heeft een kindpakket geïntroduceerd.

Ik wil gemeenten en maatschappelijke organisaties graag ondersteunen, faciliteren en stimuleren bij de verdere ontwikkeling van de bestrijding van armoede onder kinderen en bij de verdere ontwikkeling van het kindpakket. Ik laat daarom via een onderzoek de ervaringen van gemeenten met een kindpakket (of een bundeling van kindvoorzieningen in natura met een soortgelijke strekking) in beeld brengen. De VNG, Divosa, een gemeente, de Kinderombudsman en enkele maatschappelijke organisaties heb ik uitgenodigd om zitting te nemen in de klankbordgroep.

De uitkomsten van het onderzoek komen later dit najaar beschikbaar. De resultaten zal ik aan gemeenten en andere partijen beschikbaar stellen. Hiermee wil ik gemeenten inspireren en ondersteunen bij het (verder) ontwikkelen en implementeren van een (vorm van een) kindpakket en gemeenten in staat stellen om in hun armoedebeleid de ervaringen van een aantal gemeenten met (een vorm van) een kindpakket te benutten.

12. Kennisprogramma 'Vakkundig aan het werk'

Kennisprogramma Vakkundig aan het werk

Divosa, VNG en het ministerie van SZW hebben uitgesproken de komende jaren samen te werken aan het ontwikkelen, verspreiden en toepassen van kennis in de gemeentelijke praktijk van werk en inkomen. Daarbij wordt samengewerkt met UWV en het ministerie van VWS. Zo worden initiatieven gebundeld en wordt samen opgetrokken. Dit heeft voor de komende vier jaar onder andere geleid tot het kennisprogramma *Vakkundig aan het werk*. ZonMw is gevraagd om dit kennisprogramma uit te voeren. Het kennisprogramma is op 11 november van start gegaan met een startbijeenkomst in het Spoorwegmuseum in Utrecht.

De kennisvragen van gemeenten staan centraal in het programma. Divosa en de VNG hebben ter voorbereiding van het programma bij gemeenten (management, beleid en uitvoerenden), cliëntenorganisaties en andere betrokken partijen kennisvragen opgehaald rondom de gemeentelijke uitvoering van werk, inkomen en participatie. In juli 2015 hebben experts vanuit onderzoek, onderwijs, gemeenten en cliëntenorganisaties de uitkomsten van een quickscan van TNO en de opgehaalde kennisvragen aangevuld, geduid en verdiept (de quickscan geeft een beeld van wat bekend is over effectiviteit van re-integratie en wat werkzame bestanddelen zijn en is nu [hier](#) te downloaden).

⁶ Kamerstukken II 2014/2015, 24515, nr. 294

⁷ Kamerstukken II 2014/2015, 24515, nr. 304

ZonMw heeft op basis hiervan een voorstel opgesteld voor een programmatekst met daarin de inhoudelijke programmalijnen (thema's), de voorwaarden voor de op te starten onderzoeken, de aanvraagprocedure en de relatie met andere programma's, zoals het programma Vakmanschap van Divosa en VNG. De programmalijnen sluiten aan bij belangrijke actualiteiten op het terrein van werk en inkomen in het gemeentelijke domein, zoals re-integratie van werkzoekenden, integraal werken op het domein van werk, inkomen, welzijn en zorg en het tegengaan van armoede en problematische schulden.

Doel van het kennisprogramma

Het onderzoek dat in het kader van het kennisprogramma wordt uitgevoerd dient de gemeentelijke agenda te versterken. Het uiteindelijke doel is om de praktijk te laten profiteren van die nieuwe kennis. Gemeenten hebben in de afgelopen jaren steeds meer verantwoordelijkheden gekregen voor de lokale zekerheid met betrekking tot werk, inkomen, participatie en welzijn/zorg. Tegelijkertijd is nog steeds onvoldoende bekend over de effectiviteit: wat werkt voor wie, wanneer en waarom? Het kennisprogramma *Vakkundig aan het werk* moet kennis opleveren voor bestuur/management, beleidsmakers en mensen in de uitvoering.

Consortia van kennisinstellingen en gemeente(n), en mogelijk gemeentelijke uitvoeringsorganisaties of samenwerkingspartners in de regio, kunnen een projectaanvraag indienen. Belangrijke voorwaarden zijn onder meer dat:

- De vraagstelling voortkomt uit de praktijk dan wel het belang daarvan door de praktijk wordt (h)erkend en expliciet wordt ondersteund.
- De gemeente(n) of arbeidsmarktregio('s) op het niveau van bestuur, beleid en uitvoering betrokken zijn bij de voorbereiding en uitvoering van het onderzoek. Dit is nodig om goed en gedragen onderzoek uit te kunnen voeren en de resultaten daarna te kunnen implementeren.
- De kennis die ontwikkeld is, in de praktijk ook toepasbaar en implementeerbaar is. Eveneens is het van belang dat de uitkomsten breder toepasbaar en publiek beschikbaar zijn.

Start op 11 november

Op 11 november 2015 is het kennisprogramma van start gegaan met een bijeenkomst voor gemeenten en kennisinstellingen. Rond 24 november gaat de eerste 'call' open en kunnen gemeenten en kennisinstellingen een onderzoeksvoorstel indienen. Meer informatie over het kennisprogramma *Vakkundig aan het werk* is te vinden op de websites van Divosa, VNG, en ZonMw. Ik roep u op actief mee te doen aan het kennisprogramma en de samenwerking met het onderzoeksveld vorm te geven.

13. Geüniformeerde arbeidsverplichtingen 'naar vermogen'

Op 1 januari 2015 is de Participatiewet in werking getreden en daarmee ook de Wet WWB Maatregelen. Doelstelling van de Wet WWB Maatregelen is het activerender maken van de bijstand. De Participatiewet heeft als doel om iedereen met arbeidsvermogen naar werk toe te leiden. De Participatiewet introduceert in artikel 18 lid 4 Participatiewet de geüniformeerde arbeidsverplichtingen, die "naar vermogen" kunnen worden opgelegd. Voor de geüniformeerde arbeidsverplichtingen 'naar vermogen' geldt dat er ruimte voor beleidsvrijheid is binnen de marges van artikel 18 lid 4 Participatiewet, waardoor gemeenten invulling kunnen geven aan maatwerk.

De gemeentelijke uitvoering is vaak onvoldoende bekend met het begrip 'naar vermogen' en bestaat er ook onduidelijkheid over de wijze waarop invulling wordt gegeven rond het begrip 'naar vermogen'. Deze beperkende voorwaarde houdt in dat het college aan betrokkene de geüniformeerde verplichtingen 'naar vermogen' alleen oplegt, indien het college zich genoegzaam heeft overtuigd van de individuele mogelijkheden en omstandigheden van betrokkene. Maatwerk is daarbij van belang. Het opleggen van verplichtingen wordt daarbij toegesneden op de mogelijkheden en beperkingen van de klant, waarbij rekening wordt gehouden met de individuele omstandigheden, zoals de gezondheidssituatie, fysieke en psychische aandoeningen of

beperkingen, en of eventueel aanwezige zorgtaken kunnen worden gecombineerd met die verplichtingen. Het kan ertoe leiden dat de gemeente in het individuele geval afziet (tijdelijke ontheffing) van het opleggen van de arbeidsverplichtingen (nooit van de re-integratieverplichtingen) dan wel bij het opleggen daarvan rekening houdt met de aard, duur en omvang, en dat daarmee vooralsnog geen sprake is van volledige en duurzame uitstroom. Geadviseerd wordt om de door de gemeente te bepalen criteria 'naar vermogen' in beleidsregels, beleidsnota's en of in een werkwijze te operationaliseren en vast te leggen.

In het verlengde van het bovenstaande: het is aan het college om te beoordelen waartoe diens vermogen - de krachten en bekwaamheden - de bijstandsgerechtigde in staat stelt en of hij dat vermogen benut heeft.

Hier is de invulling van het gemeentelijke re-integratiebeleid in relatie tot de uniformering van verschillende arbeids- en re-integratieverplichtingen aan de orde. Bij meerdere van die verplichtingen gaat het om verplichtingen die door het college, op individuele basis, aan de bijstandsgerechtigde zijn opgelegd met het oog op de arbeidsinschakeling. Het is aan het college om, met in achtneming van de door de gemeenteraad opgestelde regels, te bepalen aan wie welke voorzieningen kunnen worden aangeboden. De hier bedoelde (uitvoerings)regels dienen te worden vastgelegd in de re-integratieverordening. Op deze wijze wordt aan de klantmanager een concrete werkwijze aangereikt om uitvoering te geven aan maatwerk.

14. Rapport 'Gemeentelijke aandacht voor verdringing door bijstandsgerechtigden'

Op 19 juni 2015 heb ik de rapportage "Gemeentelijke aandacht voor verdringing door bijstandsgerechtigden" van de Inspectie SZW met een aanbiedingsbrief aan de Tweede Kamer gestuurd⁸. Deze vindt u [hier](#). De belangrijkste conclusie van de Inspectie SZW is dat gemeenten onvoldoende waarborgen in hun beleidsregels en werkinstructies hebben opgenomen om het risico op verdringing bij de inzet van werken met behoud van uitkering zo klein mogelijk te laten zijn.

Het is in ieders belang om de verschillende aspecten van het risico op verdringing zo scherp mogelijk in beeld te krijgen en inzichtelijk te hebben op welke wijze verdringing van reguliere arbeidsplaatsen kan worden voorkomen. Ook in de [Verzamelbrief](#) van december 2014 is aandacht besteed aan het voorkomen van verdringing van regulier werk bij de inzet van re-integratie instrumenten.

Gemeenten hebben een grote verantwoordelijkheid voor de vormgeving en inhoud van het participatie- en re-integratiebeleid. Deze verantwoordelijkheid strekt zich vanzelfsprekend ook uit over het vraagstuk van het voorkomen van verdringing. Het is derhalve aan de gemeenten te bepalen op welke wijze zij borgen dat verdringing wordt tegengegaan. Dat kan op de wijze zoals door de Inspectie SZW in haar rapport is aangegeven: via beleidsregels en werkinstructies.

In mijn aanbiedingsbrief aan de Tweede Kamer schets ik tevens een aantal voorbeelden hoe het ook kan. Bijvoorbeeld door lokale of regionale afspraken met de sociale partners, peer reviews, deskundigheidsbevordering op dit onderwerp, het opzetten van een gemeentelijk meldpunt of lokale adviesraad etc. Het is aan de gemeenten om hierin keuzes te maken.

Het is cruciaal dat gemeenten – college en gemeenteraad – komen tot een adequaat en transparant beleid op dit vlak. De wettelijke kaders zijn helder: verdringing op grond van oneerlijke concurrentie moet worden vermeden.⁹ Aan de andere kant moeten werkzoekenden met een grote

---

⁸ Tweede Kamer, vergaderjaar 2014 – 2015, 59 544, nr. 624

⁹ Zie onder andere:
Tweede Kamer, vergaderjaar 2012 – 2013, 30 545, nr. 121
Tweede Kamer, vergaderjaar 2014 – 2015, 29 544, nr. 558
Programmaraad, Werkwijzer Tegenprestatie, 23 april 2014

afstand tot de arbeidsmarkt in staat worden gesteld om de broodnodige ervaring op te doen, om op een gelijkwaardige wijze te kunnen wedijveren met overige werkzoekenden om de bestaande vacatures. Het is aan de gemeenten om aan deze kaders een goede invulling te geven. Het is van belang dat gemeenteraden – zowel vanuit hun beleidsontwikkende als hun controlerende rol – betrokken zijn bij het ontwikkelen van beleid op dit terrein, alsook bij de controle door het college op de uitvoering ervan. Ik roep gemeenten op expliciet in hun re-integratieverordening op te nemen op welke wijze zij hun beleid vormgeven met betrekking tot het tegengaan van verdringing. Hiermee is immers gewaarborgd dat de lokale politiek actief bij de discussie is betrokken.

15. Extra middelen gemeenten en UWV voor het actief bemiddelen naar werk van jongeren

Ondanks de aantrekkende economie is een deel van de jongeren onnodig (lang) werkloos. Het kabinet vindt het onbenut laten van jong talent nu en in de toekomst sociaal en economisch onwenselijk. Het bieden van ondersteuning aan jongeren die minder zelfredzaam zijn is belangrijker dan ooit. Deze generatie zal op een meer flexibele en concurrerende arbeidsmarkt vaker dan eerdere generaties transitie moeten kunnen maken van het ene werk naar het andere. Daarom zet het kabinet zich de komende jaren in om minder zelfredzame jongeren (sneller) aan het werk te helpen, samen met gemeenten, UWV, onderwijsinstellingen en werkgevers(organisaties).

Gemeenten en UWV krijgen de komende twee jaar extra middelen om jongeren met een uitkering en jongeren zonder startkwalificatie actief te bemiddelen naar werk. Hier toe zijn werkakkoorden afgesloten met werkgevers en is het streven om de komende twee jaar nog 100 werkakkoorden af te sluiten. In de eindrapportage van de Inspectie SZW 'Buitenspel' over de uitvoering van de WW en WWB voor jongeren, constateert de Inspectie ook dat voor kansarme jongeren een meer activerende dienstverlening naar werk is geboden. De eindrapportage en de aanbiedingsbrief van 19 juni aan de Tweede Kamer vindt u [hier](#).

In september is € 3,5 miljoen, die was gereserveerd voor gemeenten als bijdrage aan de uitvoering, evenredig verdeeld over de centrumgemeenten van de 35 arbeidsmarktregio's en beschikbaar gesteld via een decentralisatie-uitkering. UWV ontving € 3,7 miljoen. Voorwaarde voor het verstrekken van de extra middelen was het tijdig - voor 30 juni 2015 - indienen van een regionaal plan van aanpak, waarin de coördinerend wethouder Aanpak Jeugdwerkloosheid, de desbetreffende wethouder(s) van de RMC-regio en de regiomanager van UWV onder andere aangeven hoeveel jongeren zij aan het werk willen helpen en met welke werkgevers zij afspraken willen maken over de arbeidsinschakeling van jongeren.

Om gemeenten en UWV de komende jaren te ondersteunen bij het verbeteren van de uitvoering zet het ministerie van SZW in samenwerking met het ministerie van OCW in op kennisontwikkeling, kennisdeling, professionalisering en vernieuwing. Voorzien wordt onder andere in een monitor (die Regioplan zal uitvoeren), intervisiebijeenkomsten en leercirkels. De bijeenkomst van 17 september jl. met alle regionale partijen was het startsein van deze aanpak.

16. 'Kracht on Tour' in uw gemeente?

Bijna de helft van de Nederlandse vrouwen (47%) kan financieel niet op eigen benen staan. Economische afhankelijkheid van vrouwen heeft veel nadelige gevolgen. Voor de vrouwen zelf, maar vaak ook voor hun kinderen. In het geval van een echtscheiding is het niet ongebruikelijk dat vrouwen in een uitkeringssituatie of armoede belanden. Daarom heeft minister Bussemaker de afgelopen twee jaar via bijeenkomsten 'Kracht on Tour' op landelijk en regionaal niveau aandacht gevraagd voor het onderwerp economische zelfstandigheid. Vanwege de positieve ervaringen in de regio's die zij met 'Kracht on Tour' bezocht heeft zij besloten om het project voort te zetten. Daarom is eind juni een brief gestuurd aan de colleges van B&W van de 35 centrumgemeenten,

met het aanbod aan gemeenten om zelf 'Kracht on Tour' te organiseren. Het ministerie van OCW biedt hierbij (financiële) ondersteuning.

Waarom 'Kracht on Tour'?

Het doel van 'Kracht on Tour' is meer bewustwording bij vrouwen te ontwikkelen van hun kracht en talenten. Vrouwen worden gestimuleerd om hun talenten te ontdekken, te benutten en te verzilveren. Dat zorgt ervoor dat zij zelfstandiger zijn, meer keuzevrijheid hebben en een sterkere positie in de maatschappij kunnen ontwikkelen.

De afgelopen twee jaar bezocht 'Kracht on Tour' Roermond, Eindhoven, Zwolle, Rotterdam, Groningen en Almere. In deze regio's zijn meer dan 100 afspraken gemaakt, met bijna 50 verschillende stakeholders, zoals gemeenten, onderwijsinstellingen, organisaties en bedrijven. Per bijeenkomst waren 150 à 300 vrouwen aanwezig. Veel vrouwen die langere tijd niet gewerkt hadden kwamen op de bijeenkomst af om nieuwe stappen richting (arbeids)participatie te zetten. Uit de evaluaties blijkt dat vrouwen na het bezoeken van 'Kracht on Tour' gemotiveerd waren om nieuwe stappen te zetten. Resultaten zijn deelname aan leerwerkplekken, een opleiding, of inschrijving als zelfstandig ondernemer. In de deelnemende gemeenten ontstond vaak een nieuwe dynamiek, die voor nieuwe samenwerkingsverbanden heeft gezorgd en op een laagdrempelige manier vrouwen in contact brengt met bedrijven en organisaties die hen naar werk kunnen helpen.

Voorwaarden en meer informatie

De brief met de voorwaarden voor deelname en een beschrijving van het format van Kracht on Tour vindt u [hier](#). Indien gewenst kunnen wij u in contact brengen met contactpersonen die betrokken waren bij de organisatie van de eerste zes bijeenkomsten. Met vragen kunt u terecht bij Eveline Quist, Directie Emancipatie, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap: eveline.quist@minocw.nl

17. Vaststelling recht op bijstand van personen die in een 'safehouse' verblijven

Het Uitvoeringspanel gemeenten heeft aandacht gevraagd voor de problematiek inzake het niet kunnen vaststellen van het recht op bijstand van personen die in een zogenaamd "safehouse" verblijven. Bij verblijf in een "safehouse", dat valt onder het Stelsel Bewaken en Beveiliging van het Openbaar Ministerie, zijn zodanige veiligheidsmaatregelen genomen die tracering van de aldaar verblijvende personen moeten voorkomen om zijn of haar veiligheid te waarborgen. Zo mogen in verband met de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en het waarborgen van de veiligheid van deze personen de adressen waar deze personen wonen of verblijven niet bekend raken bij diegene(-n) met wie de betrokkene problemen heeft. Om deze redenen blijken het Openbaar ministerie en de politie in voorkomende gevallen dan ook aan de gemeenten geen informatie te geven over de feitelijke verblijfplaats van de persoon die in een 'safehouse' verblijft.

In een gering aantal gevallen zijn personen die vallen onder het regiem van het Stelsel Bewaken en Beveiligen aangewezen op financiële bijstand. In het kader van de beoordeling van het recht op bijstand van personen die in een 'safehouse' verblijven zijn een tweetal punten van belang:

- het vaststellen van het domicilie van bijstand en
- het verkrijgen van informatie die van belang is voor de vaststelling van het recht op bijstand.

Domicilie van bijstand

Bij verblijf in een 'safehouse' zal in de meeste gevallen de betreffende persoon niet worden ingeschreven in de gemeente waar hij of zij verblijft of gaat verblijven en bovendien in de gemeente van het laatste verblijf zijn uitgeschreven. Dit betekent dat het vaststellen van het domicilie van bijstand met toepassing van de Participatiewet in deze gevallen geen uitkomst kan bieden. Om toch in dit soort gevallen het domicilie van bijstand te kunnen vaststellen is in januari

2014 de circulaire "Registratie briefadres om veiligheidsredenen" van kracht geworden. In deze circulaire wordt nader ingegaan op de wettelijke mogelijkheden van de Wet BRP met betrekking tot het inschrijven van ingezetenen op een briefadres en de beperking van de verstrekking van het adresgegevens om veiligheidsredenen. Daarnaast wordt specifiek aandacht besteed aan de mogelijkheid om in de BRP een briefadres te kiezen bij een gemeente, het kantoor van een opvanghuis of een andere rechtspersoon die daartoe aangewezen is. U vindt de circulaire [hier](#).

Informatie voor het vaststellen van het recht op bijstand

De gemeente die het recht op bijstand van een in een 'safehouse' verblijvend persoon moet beoordelen kan te maken krijgen met het probleem dat er geen of onvoldoende informatie kan worden verkregen om het recht op bijstand vast te kunnen stellen. De in opdracht van het Openbaar Ministerie door de politie getroffen veiligheidsmaatregelen zouden in dit soort gevallen dus uiteindelijk kunnen leiden tot het afwijzen van het recht op bijstand. Om te voorkomen dat deze ongewenste situatie zich voordoet heeft op ambtelijk niveau een overleg plaatsgevonden tussen SZW, gemeenten en het OM. Het OM heeft expliciet aandacht gevraagd voor het waarborgen van de veiligheid van in 'safehouses' verblijvende personen en het grote veiligheidsrisico van het bekend worden van nadere informatie over deze personen. Het OM heeft tevens aangegeven dat in dit soort situaties de politie de opdracht krijgt om actief met de betreffende gemeente mee te werken aan het verifiëren en valideren van informatie die nodig is voor de vaststelling van het recht op bijstand. In de praktijk zal de aanvraag om bijstand vanuit een 'safehouse' door tussenkomst van OM c.q. de politie tot stand komen. In situaties waarin de gemeente te maken krijgt met een aanvraag om bijstand vanuit een 'safehouse' zal door het OM c.q. de politie een contactpersoon worden vermeld met wie door de gemeente desgewenst contact kan worden opgenomen.

18. Meerjarige campagne tegen discriminatie

Op woensdag 2 september heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) het startsein gegeven voor de anti-discriminatiecampagne 'Zet een streep door discriminatie'. Deze meerjarige campagne heeft tot doel de bewustwording over discriminatie en de meldingsbereidheid van discriminatie te vergroten. De campagne bestaat onder meer uit tv-spots, een website en een online toolkit. Ten behoeve van de campagne is de bestaande website discriminatie.nl van de Landelijke Branchevereniging Antidiscriminatievoorzieningen (LBA) vernieuwd. Via een meldformulier en een telefoonnummer worden mensen naar de dichtstbijzijnde gemeentelijke Antidiscriminatievoorziening (ADV) geleid. Nieuw is dat ook het College voor de Rechten van de Mens, de politie en het Meldpunt internet Discriminatie (MiND) via de website discriminatie.nl te benaderen zijn. Daarnaast staat op de website een meldwijzer waarmee mensen snel kunnen zien bij welke instantie ze gezien hun situatie het beste terecht kunnen om de door hen ondervonden discriminatie te melden. De online toolkit is bedoeld voor gemeenten, ADV's en andere betrokken organisaties. Zij kunnen indien gewenst gebruik maken van deze toolkit ter ondersteuning van eigen acties om discriminatie te bestrijden. De toolkit bestaat uit een aantal (downloadable) campagnematerialen. Tevens bestaat de mogelijkheid om een aantal uitingen te personaliseren, bijvoorbeeld met het logo van de eigen organisatie. De toolkit is te vinden op toolkit.discriminatie.nl.

19. Suwinet gemeenten

De Inspectie SZW is gestart met het derde onderzoek naar de beveiliging van SUWInet bij alle gemeenten. De opzet van het onderzoek is gelijk aan de vorige onderzoeken 'Suwinet, veilig omgaan met elkaars gegevens'. Uit het laatste onderzoek dat is uitgevoerd in 2014 bleek dat 17% van de gemeenten voldeed aan alle zeven onderzochte normen. De Inspectie SZW beoordeelt ook nu of een gemeente voldoet aan zeven normen uit het Suwi normenkader, die betrekking hebben op het aspect vertrouwelijkheid. De normen gaan in op het beveiligingsplan, het inrichten van de organisatie en het inrichten van de werkprocessen op het veilig gebruik van SUWInet.

De rapportages van de inspectie zijn openbaar. Indien uit het onderzoek volgt dat uw gemeente niet voldoet aan zeven essentiële normen gaat het escalatieprotocol in werking, met als ultieme remedie dat u wordt afgesloten van het gebruik van SUWInet.

De aanwijzingsbevoegdheid in artikel 9 van de Wet SUWI biedt de grondslag om een gemeente af te sluiten van het gebruik van SUWInet. In het escalatieprotocol SUWInet (zie bijlage) zijn de stappen beschreven die uiteindelijk kunnen leiden tot het afsluiten van het gebruik van SUWInet. Er gaat een aantal stappen aan vooraf voordat het zover is. Zo kan in stap 5 en 6 van het escalatieprotocol sprake zijn van een financiële prikkel om op korte termijn de prestaties te verbeteren, zodat wordt voldaan aan de normen uit het SUWI-normenkader. De gemeente die na de aankondiging tot aanwijzing in stap 4 nog steeds niet aan zeven onderzochte normen voldoet, ontvangt een aanwijzing waarin wordt gesommeerd de zaken binnen een door SZW gestelde termijn op orde te brengen. Een mogelijke aanwijzing kan zijn dat een gemeente wordt verplicht om, na een daartoe door SZW gestelde termijn, door middel van een audit aan te tonen dat de beveiliging van SUWInet op orde is. Dit is een relatief milde aanwijzing met veel verantwoordelijkheid voor de gemeente. Dit kan aan de orde zijn als de gemeente verbeteringen heeft doorgevoerd, maar nog een aantal punten niet heeft opgelost. Ook kan een aanwijzing worden gegeven waarin de gemeente wordt opgedragen om een externe deskundige in te huren om de beveiliging van SUWInet op orde te brengen. In beide situaties zal de gemeente met spoed capaciteit en middelen moeten vrijmaken om de verbetering van de beveiliging van SUWInet ter hand te nemen. Het verdient aanbeveling om hiervan een verbeterproject te maken met een korte doorlooptijd, dat hoog in de organisatie belegd wordt. Het staat de gemeente vrij om in deze fase al expertise in te huren om snel tot het gewenste resultaat te komen.

Stap 6: Indien een gemeente de aanwijzing niet opvolgt, zal de minister van SZW zelf in de zaak voorzien. Zo kan de minister een externe deskundige aanstellen en bij een gemeente installeren, uiteraard op kosten van die gemeente. Bij gemeenten die in stap 6 belanden is veel mis. De inhuur zal dan ook grotendeels bestaan uit personen met vergaande expertise op het gebied van het herinrichten van organisaties, herformuleren van beleid en het daarop aanpassen van werkprocessen. In combinatie met de benodigde doorlooptijd voor dergelijke processen komt dit snel tot een substantiële kostenpost. Bedragen van €100.000 tot € 200.000 zijn geen uitzondering.

Wanneer al deze stappen doorlopen zijn en geen enkele (financiële) prikkel heeft bijgedragen aan structurele verbetering van de informatiebeveiliging, resteert geen andere mogelijkheid dan afsluiten. Met afsluiten zijn opnieuw kosten gemoeid: er moeten alternatieve wijzen van gegevenswisseling worden opgezet, de dienstverlening wordt hierdoor arbeidsintensiever en trager en het risico op beroeps- en bezwaarprocedures van cliënten neemt hierdoor toe. Ook zal de gemeente naar verwachting extra capaciteit moeten inzetten op communicatie richting de gemeenteraad en de pers. Tegelijk moet worden gewerkt aan verbetering om weer aangesloten te kunnen worden. Bij aansluiting moeten de werkprocessen opnieuw worden aangepast. Kortom: er zijn veel redenen om niet in deze fase te willen belanden. Niet in de laatste plaats, omdat de mensen die bijstand moeten aanvragen weer met bewijsstukken moeten komen.

20.Toegang schuldhulpverlening; jongeren en zelfstandigen zonder personeel (ZZP'ers)

Regelmatig verschijnen berichten in de media waaruit blijkt dat er onduidelijkheid bestaat hoe de toegang tot de schuldhulpverlening (wettelijk) is geregeld. De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening werkt vanuit een brede toegang tot de schuldhulpverlening. Zij ontzegt de toegang tot de schuldhulpverlening enkel aan onrechtmatig in Nederland verblijvende vreemdelingen. Voor andere mensen is toegang tot de schuldhulpverlening regel, tenzij individuele omstandigheden aanleiding zijn voor de gemeente om de toegang te weigeren. Reeds eerder ([Verzamelbrief SZW juni 2015](#)) is hiervoor aandacht gevraagd.

De toegang tot de schuldhulpverlening moet daarbij niet verward worden met de toegang tot de schuldregeling. Het schuldregelen vormt een specifiek product binnen de schuldhulpverlening, dat eigen eisen stelt aan bijvoorbeeld de inkomens- en leefsituatie, het schuldenpakket, maar ook de motivatie van de schuldenaar. Aan die eisen kan niet iedereen (op termijn) voldoen. In andere gevallen kunnen mensen door de inzet van andere producten worden geholpen. Zo kan door de inzet van bijvoorbeeld duurzame financiële dienstverlening, budgetbeheer, budgetcoaching, maar ook enkel informatie en advies worden voorkomen dat een schuldsituatie uit de hand loopt of (indien wel reeds van een situatie met problematische schulden sprake is) verder escaleert.

Het onderzoek "Voor mijn gevoel had ik veel geld- jongvolwassenen en schulden" dat eind juni aan de Tweede Kamer is gezonden, biedt hier ook handvatten voor. De onderzoekers pleiten onder andere voor laagdrempelig financieel advies dat aansluit bij de belevingswereld van jongvolwassenen en doen aanbevelingen voor preventief beleid.

De link naar het onderzoek treft u [hier](#).

Juist bij mensen waarvoor een schuldregeling vaak een stap te ver is, zoals bij jongeren of ZZP-ers, kan de inzet van de bovengenoemde dienstverlening hen helpen de financiële stabiliteit te herwinnen en kunnen veel maatschappelijke kosten worden voorkomen. Daarom is het belangrijk voor deze mensen het brede scala aan dienstverlening vanuit schuldhulpverlening beschikbaar te stellen en hen niet van alle dienstverlening buiten te sluiten.

In het bijzonder vraag ik hierbij aandacht voor de groep (ex) dakloze jongeren, zoals ook lid Voortman (GroenLinks) in haar motie^[1] over integrale werkwijzen voor schuldhulpverlening voor jongeren vraagt. Juist voor deze groep geldt veelal dat het bieden van maatwerk noodzakelijk is om een duurzame oplossing te kunnen bewerkstelligen, waardoor beduidend hogere maatschappelijke kosten, zeker voor de langere termijn, kunnen worden voorkomen. In dat kader vraag ik ook extra aandacht voor projecten van de Coalitie Van de Straat. De Coalitie is een samenwerking van de Federatie Opvang, de Stichting Zwerfjongeren en de Stichting Kamers met Kansen en richt zich specifiek op de ondersteuning aan de (ex) dakloze jongere. Gemeenten die te maken hebben met de zwerfjongeren problematiek roep ik op de mogelijkheden te bezien voor samenwerking met deze Coalitie.

21. Kostendelersnorm

Recente signalen van belangengroepen, gemeenten en berichten in de media hebben vragen opgeroepen over de uitvoering en de toepassing van de kostendelersnorm in de Participatiewet. Daarbij zijn onder andere vragen gesteld over daklozen en vergunningshouders die gebruik maken van een Zelf zorg arrangement. Ik vind het van belang om duidelijkheid te scheppen over de kostendelersnorm en de betreffende wettelijke kaders aan te geven.

Maatwerk

De kostendelersnorm houdt rekening met de schaalvoordelen die ontstaan doordat twee of meer personen samen in een woning verblijven. Ondanks dat bij de invoering van de kostendelersnorm er expliciet voor is gezorgd dat mensen niet onder de armoedegrens vallen, kan er een individuele situatie zijn waarin het wenselijk is om individueel maatwerk te verlenen. De uitvoering dient op basis van artikel 18, eerste lid van de Participatiewet de bijstand en de daaraan verbonden verplichtingen af te stemmen op de omstandigheden, mogelijkheden en middelen van de rechthebbende belanghebbende, uiteraard met in achtname van voorliggende voorzieningen. Voor de SVB is de bevoegdheid daartoe voor wat betreft de 'aanvullende inkomensvoorziening ouderen' (AIO) vastgelegd in artikel 47c, eerste lid van de Participatiewet. Dit geldt ook na de

---

^[1] Kamerstukken II, 2015/16, 24 515, nr. 341 (herdruk), aangenomen door de Tweede Kamer op 2 november 2015

invoering van de kostendelersnorm. Verder hebben gemeenten voor de rechthebbende of de rechthebbende gezinsleden de mogelijkheid om gebruik te maken van bijzondere bijstand, indien er in het individuele geval sprake is van hogere noodzakelijke kosten. Daar waar het zorg betreft kunnen mensen met een beperking, chronische of psychische problemen een beroep doen op maatschappelijke ondersteuning.

Tijdelijk verblijf

Verder is het van belang om te verduidelijken hoe om dient te worden gegaan met woonsituaties waarbij sprake is van tijdelijk verblijf. In de Verzamelbrief van 19 december 2014 heb ik aangegeven dat bij tijdelijk verblijf in vrouwenopvang of begeleidwonenprojecten, de kostendelersnorm niet van toepassing zal zijn, omdat men daar geen hoofdverblijf heeft. Voor het vaststellen van de hoogte van de bijstandsnorm moet de woonsituatie worden bepaald. Hierbij speelt onder andere de duur van het verblijf een rol: is er sprake van tijdelijk of van duurzaam verblijf in de woning? Om dit te kunnen beoordelen dient de uitvoering te kijken naar de concrete feiten en omstandigheden van het geval.

Als sprake is van duurzaam verblijf, dient de hoogte van de bijstandsnorm te worden aangepast aan de leefsituatie. Daarentegen geldt dat als sprake is van tijdelijk verblijf, dit geen gevolgen hoeft te hebben voor de naar het oordeel van de uitvoering bestaande leefsituatie en daarmee mogelijk de vaststelling van de uitkeringshoogte. Dit kan betekenen dat de persoon die tijdelijk bij een bijstandsgerechtigde inwoont, niet mee hoeft te tellen voor de kostendelersnorm. Hierbij kan het bijvoorbeeld gaan om mensen in crisissituatie en daklozen. Ook kan het van toepassing zijn op vergunninghouders die gebruik maken van het zelf zorgarrangement en tijdelijk bij iemand inwonen. Per 8 september 2015 is het Zelfzorgarrangement (zza) van kracht. Vergunninghouders kunnen - op vrijwillige basis - gebruik maken van deze regeling en zien daarmee af van (tijdelijke) opvang in COA-locaties. De zza biedt de mogelijkheid om elders te verblijven tot het moment dat er woonruimte is gevonden in een gemeente. Een deelnemer aan het zza zorgt zelf voor een verblijfadres. Dat kan een adres bij familieleden of bij vrienden zijn. De vergunninghouder ontvangt daarvoor een kleine financiële vergoeding om zelf te voorzien in onderdak.

Het is aan de uitvoering om op basis van concrete feiten en omstandigheden van het individuele geval vast te stellen dat het gaat om tijdelijk verblijf. Er is dus geen sprake van een categoriale ontheffing van de kostendelersnorm.

22. Wetsvoorstel harmonisatie instrumenten Participatiewet

De Tweede Kamer heeft 29 september jl. het wetsvoorstel harmonisering instrumenten Participatiewet (Kamerstuknummer 34.194) met algemene stemmen aanvaard. Over het wetsvoorstel bent u eerder geïnformeerd in de eerste Verzamelbrief van 2015; deze vindt u [hier](#). Tijdens de behandeling is een aantal wijzigingen aangebracht. Hierover informeer ik u in deze Verzamelbrief.

Doel van het wetsvoorstel is de banenafspraken te ondersteunen om 125.000 extra banen te realiseren voor mensen met een arbeidsbeperking. Dit door een zo eenvoudig en eenduidig mogelijk basispakket van instrumenten mogelijk te maken voor werkgevers, die deze extra banen beschikbaar stellen. De beoogde datum van invoering is 1 januari 2016.

Het wetsvoorstel voorziet in de eerste plaats voor de gehele doelgroep van de banenafspraken in een uniforme no-riskpolis via het UWV. Bij nota van wijziging is bepaald dat de uniforme no-riskpolis via UWV op grond van artikel 10b van de Participatiewet ook beschikbaar is voor mensen in een dienstbetrekking beschut werk. Hiervoor zijn extra middelen beschikbaar gesteld uit de impuls beschut werk.

Het wetsvoorstel voorziet in de tweede plaats in een gelijke mobiliteitsbonus (premiëkorting) voor de doelgroep banenafspraken. In het oorspronkelijk wetsvoorstel bedroeg de bonus nog € 1800,- per jaar. Bij nota van wijziging is dit bedrag verhoogd naar € 2000,- per jaar (maximaal drie jaar). Verder is bepaald dat dit bedrag ook van toepassing is voor mensen met een verklaring scholingsbelemmeringen van UWV wanneer zij tevens tot de doelgroep banenafspraken behoren.

De wijzigingen gelden in beginsel voor vijf jaar, voor de periode 2016-2020. Na drie jaar vindt een evaluatie plaats en wordt bezien of er aanleiding is voor continuering van de uniforme no-riskpolis.

23. Ondersteuning tijdens de vier weken zoektermijn van jongeren tot 27 jaar

In de motie Voortman Cs. (TK 2014-2015, 30545, nr. 181) wordt de regering verzocht om inzichtelijk te maken hoe de gemeenten omgaan met de doelgroep van jongeren tot 27 jaar vanaf het moment dat zij zich melden en of gemeente de doelgroep van jongeren tot 27 jaar gedurende de vier weken termijn kan ondersteunen bij het zoeken naar werk of een instrument kan inzetten.

Uit het antwoord op de motie aan de Tweede Kamer blijkt dat gemeenten de mogelijkheid hebben om jongeren al tijdens de vier weken zoektermijn te ondersteunen. De jongere moet in de vier weken termijn eerst actief en zelfstandig zoeken, maar de gemeente kan (kwetsbare) jongeren desgewenst ondersteunen. Voor kwetsbare jongeren kan het immers moeilijk zijn om zelfstandig werk te zoeken en daarvoor de juiste acties te ondernemen.

In het Algemeen Overleg van 24 juni 2015 heb ik aangegeven dat de gemeenten via de *Verzamelbrief SZW* op de hoogte worden gesteld over de mogelijkheid om (kwetsbare) jongeren al gedurende de vier weken termijn te ondersteunen bij het zoeken naar werk. Het is aan het College van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad of deze mogelijkheid wordt benut en op welke wijze deze vorm wordt gegeven.

Uit het onderzoek *Uitvoering WWB voor jongeren* van de Inspectie SZW blijkt dat gemeenten hiermee verschillend omgaan. Uit het onderzoek blijkt ondermeer dat bij ca 80% van de gemeenten er aan het begin van de zoektijd face to face contact plaats vindt tussen de gemeente en de jongere en dat ongeveer zes op de tien gemeenten ondersteuning bieden. Bij de meeste van deze gemeenten gaat het om ondersteuning specifiek gericht op niet-zelfredzame jongeren, dan wel jongeren die hierom zelf verzoeken.

Indien het college van burgemeester en wethouders voor een jongere zonder startkwalificatie een *leerwerktraject* aangewezen acht, biedt de Participatiewet (artikel 10 f) een grondslag voor ondersteuning. De gemeente heeft daarnaast op grond van haar algemene zorgplicht voor haar burgers de mogelijkheid om mensen te ondersteunen bij het zoeken naar werk of daarvoor passende instrumenten in te zetten. De participatiemiddelen die via de integratie-uitkering sociaal domein aan de gemeenten worden verstrekt, zijn vrij besteedbaar en kunnen desgewenst daarvoor worden ingezet.

Schoolverlaters van het voortgezet speciaal onderwijs, praktijkonderwijs en mbo-entree opleidingen kunnen zich daarnaast rechtstreeks bij UWV melden voor een beoordeling voor de doelgroep van de banenafpraak. Leerlingen die in het schooljaar 2014-2015 deze scholen hebben verlaten zijn via de scholen aangemeld voor een doelgroepbeoordeling banenafpraak en zijn vooralsnog opgenomen in het doelgroepregister. Deze ex-leerlingen worden in een later stadium beoordeeld. Per 1 juli 2015 zijn de Wajong-netwerken overgedragen van UWV naar gemeenten. UWV en gemeenten hebben hierover afspraken gemaakt zodat bijvoorbeeld de leerlingen van deze scholen niet uit beeld verdwijnen.

24. Verdeling bijstandsbudgetten en vangnet

24.1. Verdeling bijstandsbudgetten bekendgemaakt

De voorlopige verdeling van de bijstandsbudgetten 2016 is gepubliceerd op het gemeenteloket. Het voorlopige macrobudget 2016 bedraagt € 5.618,1 miljoen. Dit is een lichte stijging met € 23,0 miljoen ten opzichte van het definitief vastgestelde macrobudget voor 2015 ter grootte van € 5.595,2 miljoen.

Voor de verdeling van 2015 is voor het eerst gebruik gemaakt van een nieuw verdeelmodel, het door het Sociaal en Cultureel Planbureau ontwikkelde multiniveau-model. Voor de verdeling van 2016 zijn op dit model enkele verbeteringen aangebracht. Bij dit proces zijn onder andere de VNG, Divosa, de Rfv en verschillende gemeenten betrokken geweest. Het betreft de volgende verbeteringen:

- uitgaven van gemeenten voor dak- en thuislozen en instellingsbewoners worden buiten de objectieve verdeling om gecompenseerd vanuit het beschikbare macrobudget;
- de arbeidsmarktindicatoren bevolkingsgroei en het aandeel WW-ontvangers worden toegevoegd;
- er wordt een uitsplitsing gemaakt naar wonend in een sociale huurwoning of in een particuliere huurwoning;
- de factoren matig leefbare wijk en netto participatie in de regio worden weggelaten.

De beschikkingen waarin de voorlopige budgetten 2016 officieel aan gemeenten bekend worden gemaakt volgen nog. Een nadere specificatie van de budgetten zal worden opgenomen in de bijlage bij de beschikkingen. Het verdeelmodel 2016 is op te vragen via het gemeenteloket en geeft gemeenten inzicht in de berekening van de budgetten en bevat een specificatie van de te verwachten bijstandskansen van huishoudens in de gemeente.

Ook de definitieve bijstandsbudgetten 2015 zijn bekend gemaakt op het gemeenteloket. Op deze budgetten is een correctie toegepast vanwege herstelde onjuistheden in de verdeling. Deze correctie en een toelichting daarop is eveneens te vinden op het gemeenteloket. Het definitieve macrobudget 2015 bedraagt € 5.595,2 miljoen. Dit macrobudget is € 83,2 miljoen hoger dan het voorlopige macrobudget 2015. Vanuit het Rijk is bovenop het beschikbare macrobudget extra geld beschikbaar gesteld om voor gemeenten de genoemde correctie te kunnen toepassen. Het gaat om een extra bedrag van circa € 29 miljoen.

24.2. Vangnetuitkering gaat aangepast worden

In de vorige Verzamelbrief heb ik u geïnformeerd over de voorgenomen aanpassing van het Vangnet voor 2015. Nadien hebben zich enkele ontwikkelingen voltrokken, welke leiden tot verdere aanpassing van het vangnet. Op hoofdlijnen gaat het om de volgende wijzigingen:

- het tijdelijk vangnet wordt met één jaar verlengd en gaat zodoende gelden voor 2015 en 2016;
- voor zowel 2015 als 2016 wordt de eigen risicodrempel van het tijdelijk vangnet verlaagd naar 5%, met behoud van een getrapte vergoeding, waarbij het tekortdeel van meer dan 5% tot en met 10% voor de helft wordt vergoed en het tekortdeel daarboven volledig;
- alleen voor 2016 geldt dat het eigen risico wordt bepaald op hetzij 5% van het budget met toepassing van een getrapte vergoeding, hetzij een bedrag van € 30 per inwoner, afhankelijk van hetgeen voor de gemeente de gunstigste toepassing is;
- voor gemeenten wier MAU-uitkering met een eigen bijdrage van 7,5% voortijdig is beëindigd per 2015, wordt het "gewone eigen risico" van toepassing; dit voorkomt dat deze gemeenten, onder invloed van de verlaging van het eigen risico, in een ongunstiger positie komen dan gemeenten waarvoor geen garantiebepaling geldt;
- verduidelijkt wordt dat het college –om met succes een beroep te kunnen doen op de vangnetuitkering- nog voor het einde van het tekortjaar de gemeenteraad moet hebben geïnformeerd over zijn analyse omtrent de mogelijke oorzaak en omvang van het tekort op het Pw-budget en de maatregelen die zijn genomen of zullen worden genomen om tot tekortreductie te komen. Impliciet betekent dit dat het college ook zijn analyse voor het einde van het tekortjaar moet hebben uitgevoerd en daarmee niet kan wachten tot het daaropvolgende jaar, waarin het verzoek tot een vangnetuitkering kan worden ingediend;
- eveneens wordt verduidelijkt dat wanneer aan het college een aanwijzing is gegeven op grond van de Participatiewet, in het jaar waarop die aanwijzing betrekking heeft, of het

daaropvolgende jaar, een verzoek om een aanvullende uitkering zal worden afgewezen. Hiervan is sprake bij een ernstige tekortkoming in de rechtmatige uitvoering van de wet.

Als gevolg van de verlaging van de eigen risicodrempel zullen gemeenten eerder een beroep kunnen doen op een vanguitkering. Voor 2015 kan dit al bij een tekort van meer dan 5%. Dit betekent niet alleen dat méér gemeenten een beroep kunnen doen op een vangnetuitkering, maar ook dat méér gemeenten dit jaar nog in actie zullen moeten komen om te kunnen voldoen aan de voorwaarden van de vangnetuitkering. Met het oog hierop zijn vermelde wijzigingen voor 2015, in afwachting van de formele aanpassing van de regelgeving, reeds terug te vinden op de website van de Toetsingscommissie aanvullende uitkeringen Participatiewet.

25. Tijdelijke regeling overbruggingsuitkering AOW

Door de verhoging van de AOW-leeftijd kan de ontvanger van een VUT- of andere prepensioenregeling tijdelijk minder inkomen hebben. Dat komt doordat deze regelingen meestal stoppen of lager worden voordat de AOW-leeftijd wordt bereikt. Voor deze situatie heeft het kabinet de overbruggingsregeling (OBR) in het leven geroepen. Met deze uitkering kan het inkomen aangevuld worden totdat de AOW ingaat. Dit is geregeld in de 'Tijdelijke regeling overbruggingsuitkering AOW'.

Om voor de overbruggingsuitkering in aanmerking te komen, moet de rechthebbende aan een aantal voorwaarden voldoen. Zo mag het inkomen in de peilmaand niet hoger zijn dan 200% van het wettelijk minimumloon (alleenstaanden) of 300% (paren). De OBR geeft een uitkering op minimumniveau. Daarnaast hangt de hoogte van de uitkering onder andere af van het inkomen. De OBR wordt uitgevoerd door de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Meer informatie over de OBR is te vinden op www.svb.nl/obr.

Potentiële rechthebbenden komen lang niet altijd in aanmerking voor een (volledige) overbruggingsuitkering, omdat zij niet aan de voorwaarden voldoen of omdat het inkomen tijdens de looptijd van de uitkering te hoog is. Als er verder weinig andere inkomsten zijn, komt men al snel onder het sociaal minimum. Daarvan is vooral sprake bij rechthebbenden met een partner die nog niet de AOW-gerechtigde leeftijd heeft bereikt. Door het vervallen van de partnertoeslag bedraagt de uitkering voor deze groep maximaal € 734,36 bruto per maand (bedrag per 1 juli 2015).

In haar communicatie-uitingen verwijst de SVB potentiële rechthebbenden die niet in aanmerking komen voor een (volledige) overbruggingsuitkering en daardoor mogelijk een inkomen onder het sociaal minimum hebben naar de gemeente, voor een uitkering op grond van de Participatiewet. Als de partner van de potentiële rechthebbende AOW ontvangt, wijst de SVB op de 'eigen' Aanvullende inkomensvoorziening ouderen (AIO-aanvulling).

26. Beeld van de Uitvoering 2015

Voor 1 maart 2016 dient het College van B&W het Beeld van de Uitvoering 2015 in het kader van de PW, de IOAW, de IOAZ en de Bbz 2004 bij de minister van SZW in te dienen. De gevraagde financiële informatie betreft de voorlopige stand van zaken over 2015 en vergt geen accountantsverklaring. Het vastgestelde model van het Beeld van de Uitvoering 2015 en een toelichting op de te verstrekken gegevens worden gepubliceerd op het SZW-Gemeenteloket. Ten opzichte van het vorig jaar is de gegevensvraag over de loonkostensubsidie toegevoegd. Met de invoering van de Participatiewet heeft de gebundelde uitkering als bedoeld in artikel 69 PW, mede betrekking op de loonkostensubsidies.

Voor de indiening van het Beeld van de Uitvoering over 2015 dient de gemeente een formulier in te vullen en te ondertekenen. Voor het invullen van het formulier en het ondertekenen is een recente versie van de Adobe Reader nodig. Voor het plaatsen van de digitale handtekening gebruikt de

gemeente de software die behoort bij het certificaat. Na invulling en ondertekening verzendt de gemeente het formulier met een standaard mailprogramma, bijvoorbeeld Microsoft Outlook naar het ministerie.

Let wel, bij een te late indiening van het Beeld van de Uitvoering 2015 schort het ministerie van SZW ingaande maart 2016 de betaling op van de maandelijkse voorschotten aan de gemeente.

27. Het IBF en dienstverlening aan gemeenten

Het Internationaal Bureau Fraudebestrijding (IBF) is onderdeel van de Directie Handhaving van het UWV en houdt zich bezig met de bestrijding van grensoverschrijdende fraude op het gebied van sociale zekerheid. Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft het IBF aangewezen als het coördinatiepunt voor grensoverschrijdende uitwisseling van fraude-informatie.

Door het IBF wordt onderzoek gedaan naar onder andere verzwegen vermogen, verkregen inkomsten of een uitkering en verblijf in het buitenland (anders dan vakantie). IBF coördineert deze onderzoeken voor gemeenten en heeft jarenlange ervaring op dit gebied.

Het IBF is onderscheidend in haar dienstverlening aan gemeenten omdat haar onderzoeken kosteloos zijn, een snelle doorlooptijd kennen (gemiddeld 4 tot 6 weken) en een gedegen rapport wordt opgeleverd.

Voor het doen van onderzoek in het buitenland maakt het IBF, afhankelijk van het onderzoeksland en de vraagstelling, gebruik van: sociaal attaché's, het Ministerie van Buitenlandse Zaken, vertrouwenspersonen of zusterorganisaties. Voordat het onderzoek wordt uitgezet bepaalt het IBF of de vraagstelling voldoet aan de kaders van een administratief onderzoek en verkrijgt de beschikbare informatie om de vraagstelling zo compleet mogelijk te maken.

Na het uitvoeren van een onderzoek voor gemeenten, wordt een rapport opgeleverd. Op basis van dit rapport kan een gemeente beslissen om bijvoorbeeld een terugvordering in te stellen.

Contactgegevens IBF: E-mail: ibf@uwv.nl; Telefoonnummer: 020-7524175

28. Vluchtelingen (en voedselbanken)

Gemeenten hebben en krijgen de komende tijd te maken met grote aantallen vluchtelingen, zowel voor noodopvang, als voor reguliere huisvesting. Maatschappelijke organisaties, waaronder voedselbanken, signaleren een toename van hulpvragen van statushouders in verband met nog niet toegekende of uitbetaalde inkomensondersteuning. Om schulden tegen te gaan en om te voorkomen dat statushouders gedurende de behandeling van hun bijstandsaanvraag niet in hun levensonderhoud kunnen voorzien voorziet de Participatiewet in de verstrekking van een voorschot in de vorm van een renteloze geldlening. Deze en andere relevante informatie over het opnemen van vergunninghouders binnen de gemeente wordt momenteel verzameld. Vragen worden zoveel mogelijk van een voor de uitvoeringspraktijk bruikbaar antwoord voorzien. Het Platform Opnieuw Thuis ondersteunt gemeenten. Meer informatie en suggesties vindt u op de website www.opnieuwthuis.nl.

29. Verdiepend onderzoek naar de groep onderbewindgestelden

Beschermingsbewind is een effectief instrument als het gaat om het financieel stabiliseren van de situatie bij personen die vanwege in de persoon gelegen factoren hiertoe niet in staat zijn. Van slechts een kleine minderheid (7-14%) van de personen waarvan de goederen onderbewind zijn gesteld (de onderbewindgestelden) kan verwacht worden dat zij op termijn weer financieel zelfredzaam worden. Dit komt mede omdat bij onderbewindgestelden meestal een combinatie van problemen speelt, zoals de combinatie van problematische schulden met een verstandelijke beperking of psychische problemen. Dit zijn de uitkomsten van het 'Verdiepend onderzoek naar de groep onderbewindgestelden' dat ik 6 november aan de Kamer heb gestuurd. Dit rapport vindt u [hier](#).

Kenmerken onderbewindgestelden

In het onderzoek is gekeken naar de kenmerken van onderbewindgestelden en vervolgens of bepaalde groepen een ontwikkeling laten zien die een verklaring voor de groei van onderbewindstellingen kan geven. Hier kon geen eenduidig antwoord op worden gegeven, maar twee verschuivingen zijn volgens de onderzoekers opmerkelijk. Het aandeel problematische schulden is gestegen van 49% in 2010 naar 60% in 2014. Oorzaken van de problematische schulden zijn volgens de bewindvoerders vaak een verstandelijke beperking of psychische problemen. Opvallend is verder de stijging van het aandeel jongeren (25 jaar en jonger) dat onderbewind is gesteld, namelijk van 6% in 2010 naar 16% in 2014.

In beeld bij gemeenten

Het onderzoek bevestigt de signalen uit het veld dat er maar in zeer beperkte mate dwarsverbanden worden gelegd in de uitvoering tussen bewind en gemeentelijke dienstverlening. Dat is zorgwekkend, als bedacht wordt dat ca. 60% van de onderbewindgestelden kampt met problematische schulden en juist de gemeentelijke schuldhulpverlening additionele dienstverlening kan bieden, terwijl anderzijds juist een tijdige (bij voorkeur kortdurende) inzet van bewind escalatie van de schuldenproblematiek in bepaalde situaties kan voorkomen.

Daarbij komt dat binnen het bredere kader van de decentralisaties het hier gaat om burgers die vaak ook op andere vlakken aangewezen zijn op door de gemeente gefinancierde hulp- of dienstverlening. De effectiviteit van deze dienstverlening is gebaat bij een stabiele financiële situatie. Ik wil gemeenten daarom ook vragen vooral vanuit de effectiviteit van de algehele dienstverlening deze problematiek te benaderen. Een goed beeld van de onderbewindgestelde en een kwalitatief goede dienstverlening helpt daarbij enorm. Om dit te realiseren is samenwerking tussen gemeenten en bewindvoerders essentieel.

Communiceer duidelijk over aanbod

Ik weet dat gemeenten zoekende zijn naar mogelijkheden om grip te krijgen op de kosten die zij kwijt zijn aan beschermingsbewind. Zo ontwikkelen sommige gemeenten alternatieve instrumenten om mensen die niet verantwoord met hun financiën kunnen omgaan te ondersteunen. Ik wil gemeenten vragen de mogelijkheden van deze alternatieve instrumenten helder naar de burgers, maar ook naar de richting bewind doorverwijzende organisaties (maatschappelijk werk, zorginstellingen) en de bewindvoerders zelf te communiceren. Aldus kan ook bij deze partijen een goede afweging worden gemaakt als het gaat om (doorverwijzing naar) de meest passende dienstverlening.

Vervolgonderzoek

Het Verdiepend onderzoek naar de groep onderbewindgestelden gaat niet in op het aantal onderbewindgestelden van de afgelopen jaren en de kosten voor gemeenten. Dit laat ik nu nogmaals onderzoeken met een vervolgonderzoek. Dit onderzoek moet uitwijzen of de eerder geconstateerde stijging zich in 2014 en 2015 heeft doorgezet, is gestabiliseerd of is afgenomen. De resultaten van dit onderzoek verwacht ik in het voorjaar.

Bijlage bij paragraaf 19.

Escalatieprotocol afsluiten SUWInet

In dit protocol wordt beschreven uit welke stappen het "escalatieprotocol afsluiten SUWInet" bestaat. Iedere stap in het protocol is erop gericht om te bewerkstelligen dat tekortkomingen in de beveiliging van SUWInet worden weggenomen. Als ultimatum remedium is het mogelijk om een gemeente af te sluiten van het gebruik van SUWInet. Afsluiting van het gebruik van SUWInet heeft vergaande consequenties voor de burger. Hij/zij moet zijn/haar gegevens opnieuw aanleveren en wordt daarmee onevenredig belast.

STAP 1 Zelfevaluatie (vrijwillig)

Gemeenten kunnen via een zelftest van de VNG onderzoeken of wordt voldaan aan de normen uit het SUWI-normenkader. De zelftest is een analyse die aangeeft op welke onderdelen uit het SUWI-normenkader aanpassingen of verbeteringen aangebracht moeten worden. De zelftest is daarmee een instrument van en voor gemeenten *zelf* om invulling te geven aan de verantwoordelijkheid voor de beveiliging van de gegevens die via SUWInet worden ontvangen. Het verdient aanbeveling om de uitkomsten van de zelftest in het College van B&W te agenderen en het (eventuele) verbeterplan dat daaruit volgt door het College van B&W te laten vaststellen en hierover de gemeenteraad te informeren. Maatregelen kunnen ook worden opgenomen in het jaarlijks verplicht op te stellen beveiligingsplan en/of het verslag over de verantwoording.

STAP 2 Jaarverslag (bestaande wettelijke verplichting)

Op grond van de SUWI wet-en regelgeving¹⁰ is geregeld dat iedere gebruiker van Suwinet, dat wil zeggen het UWV, de SVB en de colleges van B&W voor de SUWI-taken aantoont dat het stelsel van de door zijn organisatie genomen maatregelen voldoet aan het SUWI-normenkader. Het jaarlijkse verslag over het gebruik van SUWInet moet ieder jaar worden vastgesteld. Het aantonen gebeurt door in te gaan op opzet, bestaan, werking en controleerbaarheid van het stelsel van maatregelen en procedures gericht op de gegevenshuishouding in relatie tot SUWInet. De rapportage dient te worden bevestigd met een oordeel (van getrouwheid) van een tot de Nederlandse Orde van Register EDP-Auditor toegelaten persoon. De verantwoording over de informatiebeveiliging biedt het college van B&W en de gemeenteraad een handvat om hun verantwoordelijkheid voor informatiebeveiliging en bescherming van persoonsgegevens in te vullen. Daarnaast kunnen burgers er vertrouwen aan ontlenuen dat gemeenten de aan hen toevertrouwde gegevens zorgvuldig verwerken.

STAP 3 Onderzoek van de Inspectie SZW

De Inspectie SZW houdt toezicht op de wijze waarop het UWV, de SVB, en de colleges van burgemeester en wethouders bij de uitvoering van de aan hen opgedragen taken samenwerken. Het toezicht van de inspectie is onafhankelijk en signalerend. De aard en intensiteit van het toezicht hangen af van de kwaliteit van de uitvoering en de risico's die zich in de uitvoering voordoen. De risico's betreffende de informatiebeveiliging van SUWInet bij gemeenten wordt betrokken bij het opstellen van het jaarplan van de Inspectie. De mate waarin gemeenten hebben aangetoond dat de beveiliging van SUWInet op orde is, zal leidend zijn voor de intensiteit van onderzoek door de inspectie. Onderzoeken van de Inspectie SZW naar de beveiliging van SUWInet richten zich op de 7 normen uit het SUWI-normenkader. Uit het onderzoek van de Inspectie SZW volgt welke gemeenten niet aan alle 7 (essentiële) normen voldoen. Voor gemeenten die niet voldoen aan de 7 essentiële normen treedt stap 4 in werking. Het College Bescherming Persoonsgegevens zal worden geïnformeerd over de resultaten van het onderzoek van de Inspectie SZW.

---

¹⁰ Artikel 5.22 besluit SUWI en artikel 5.22 en 6.4 van de Regeling SUWI.

STAP 4 Aankondiging tot een aanwijzing

De gemeente die niet aan alle 7 essentiële normen voldoet ontvangt een aankondiging tot een aanwijzing. De gemeente ontvangt dan een brief waarin het voornemen tot een aanwijzing wordt aangekondigd. De gemeente krijgt in deze fase een laatste mogelijkheid om de beveiliging van SUWInet op orde te brengen. In deze aankondiging zal een termijn worden genoemd, die afhankelijk is van de specifieke situatie in de betreffende gemeente. Na de genoemde termijn zal de gemeente moeten aangeven of de onrechtmatige situatie is hersteld en wordt voldaan aan alle 7 essentiële normen. Afhankelijk van de situatie kan het voorkomen dat een gemeente nog niet aan 1 norm kan voldoen. Met deze gemeente worden nadere afspraken gemaakt over de termijn waarbinnen alsnog aan deze norm wordt voldaan.

STAP 5 Aanwijzing tot het op orde brengen van de beveiliging van SUWInet

Een gemeente die geen verantwoordelijkheid neemt voor de beveiliging van SUWInet en ook na de aankondiging van de aanwijzing geen orde op zaken heeft gesteld, zal een aanwijzing ontvangen. Een mogelijke aanwijzing kan zijn dat een gemeente wordt verplicht om, na een daartoe door SZW gestelde termijn, door middel van een audit aan te tonen dat de beveiliging van SUWInet op orde is. Dit is een relatieve milde aanwijzing. Dit kan aan de orde zijn als de gemeente verbeteringen heeft doorgevoerd, maar nog een aantal punten niet heeft opgelost. Ook kan een aanwijzing worden gegeven waarin de gemeente wordt opgedragen om een externe deskundige in te huren om de beveiliging van SUWInet op orde te brengen. De Minister van SZW bepaalt aan welke voorwaarden de externe deskundige dient te voldoen en welk resultaat bereikt dient te worden, voordat de gemeente weer zelfstandig de uitvoering ter hand kan nemen. De kosten voor het uitvoeren van een audit of het inhuren van één of meerdere externe deskundigen zijn volledig voor rekening van de gemeente. Dit zal aan de orde zijn als de gemeente er blijk van heeft gegeven het herstellen van de onrechtmatigheden niet zelfstandig uit te kunnen voeren.

STAP 6 Treffen van noodzakelijke voorziening tot het afsluiten van SUWInet

Indien een gemeente zelfs de aanwijzing niet opvolgt, zal de Minister van SZW zelf in de zaak voorzien. Zo kan de Minister zelf een externe deskundige aanstellen en bij een gemeente installeren, uiteraard op kosten van die gemeente.¹¹ In situaties waarin er een acuut en reëel risico is op grove schendingen van de privacy van burgers, kan het geboden zijn een gemeente (tijdelijk) van SUWInet af te sluiten. De minister van SZW zal op dat moment aan de beheerder vragen om de verleende autorisaties voor SUWInet in te trekken. Dit betekent dat er geen mogelijkheid meer is voor gemeenten om gegevens in te zien. Gemeenten zullen wel gegevens kunnen blijven leveren. Het afsluiten van SUWInet heeft tot gevolg dat gemeenten zelf informatie van hun burgers zullen moeten vragen, of via individuele overeenkomsten met andere partners in de keten moeten betrekken. Voor zover die partners op grond van staande wetgeving niet zijn gehouden deze gegevens kosteloos te verstrekken, kunnen ook hiervoor kosten in rekening worden gebracht.

Toezicht College Bescherming Persoonsgegevens

De minister kan op ieder moment in het proces of wanneer daartoe aanleiding is het College Bescherming Persoonsgegevens informeren en vragen om handhavend op te treden. Het College Bescherming Persoonsgegevens maakt vervolgens een zelfstandige afweging of het overgaat tot het verrichten van een onderzoek. Het CBP kan een last onder dwangsom opleggen indien uit onderzoek van het CBP blijkt dat gemeenten niet voldoen aan de Wet bescherming persoonsgegevens. Een andere mogelijkheid is het opleggen van een boete. De wet die regelt dat het College Bescherming Persoonsgegevens (CBP) de bevoegdheid heeft om aan verantwoordelijken en bewerkers bestuurlijke boetes op te leggen voor overtredingen van de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) en andere specifieke dataprotectieregels is door de Eerste Kamer aanvaard en zal vermoedelijk op 1 januari 2016 in werking treden. De boete kan maximaal € 810.000 bedragen.

---

¹¹ Gedacht kan worden aan bijvoorbeeld inhuur vanuit ABD-topconsult.